

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W POMIECHÓWKU

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY POMIECHÓWEK
NA LATA 2016-2020**

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
WSTĘP	6
1. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	11
1.1. PODSTAWY POLITYKI SPOŁECZNEJ	11
1.2. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA STRATEGII	13
2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE POMIECHÓWEK.....	15
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY POMIECHÓWEK	15
2.2. DEMOGRAFIA	17
2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE IDENTYFIKOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	20
2.4. KWESTIE DZIECKA	41
2.5. KWESTIE NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	49
2.6. PROBLEMY OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU	52
2.7. KWESTIE PRZESTĘPCZOŚCI	65
2.8. PROBLEM UZALEŻNIEŃ	67
3. ANALIZA SWOT	76
4. PODSUMOWANIE	79
5. MISJA	81
6. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGII	82
CEL STRATEGICZNY 1. Działania mające na celu redukowanie ubóstwa	82
CEL OPERACYJNY 1.1. Aktywizacja świadczeniobiorców pomocy społecznej	83
CEL OPERACYJNY 1.2. Wspieranie osób w wieku 50+ na rynku pracy	84
CEL OPERACYJNY 1.3. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób długotrwale bezrobotnych	84
CEL STRATEGICZNY 2. Wsparcie rodziny ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dziecka i rodziny	85

CEL OPERACYJNY 2.1. Podniesienie świadomości opiekuńczo- wychowawczej	88
CEL OPERACYJNY 2.2. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu	88
CEL OPERACYJNY 2.3. Wzmocnienie relacji rodzinnych poprzez prawidłowe spędzanie wolnego czasu	88
CEL STRATEGICZNY 3. Budowa systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i starszych	91
CEL OPERACYJNY 3.1. Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej	93
CEL OPERACYJNY 3.2. Ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych	94
CEL STRATEGICZNY 4. Przeciwdziałanie problemom uzależnień oraz zjawisku przemocy ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży szkolnej	97
CEL OPERACYJNY 4.1. Przeciwdziałanie i profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych	99
CEL OPERACYJNY 4.2. Ograniczenie zjawiska narkomanii	99
CEL OPERACYJNY 4.3. Działania mające na celu zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie	100
CEL OPERACYJNY 4.4. Podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej w zakresie działań profilaktycznych	100
CEL OPERACYJNY 4.5. Rozwój modelu zdrowego stylu życia wśród mieszkańców	100
CEL STRATEGICZNY 5. Rozwijanie współpracy między organizacjami pozarządowymi	102
CEL OPERACYJNY 5.1. Rozwój partnerstwa i współpracy	102
7. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	104
8. UWAGI KOŃCOWE	106

WYKAZ RYCIN

Rycina 1. Gmina Pomiechówek	17
-----------------------------------	----

WYKAZ TABEL

Tabela 1. Ludność gminy Pomiechówek na dzień 31 grudnia 2015 roku	18
Tabela 2. Migracja zewnętrzna – napływ ludności na teren Gminy Pomiechówek w latach 2011 – 2013	19
Tabela 3. Migracja wewnętrzna – odpływ ludności z terenu Gminy Pomiechówek latach 2011 – 2013	20
Tabela 4. Osoby korzystające z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2015	25
Tabela 5. Zestawienie liczbowe osób korzystających z pomocy społecznej materialnej OPS Pomiechówek w latach 2011 – 2015 w ramach zadań zleconych i własnych gminy	25
Tabela 6. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznanego przez OPS w latach 2011 – 2015	38
Tabela 7. Dodatki mieszkaniowe wypłacone przez GOPS w latach 2011 – 2015	38
Tabela 8. Stypendia wypłacone dla uczniów w latach 2011-2015	39
Tabela 9. Liczba dzieci objętych pomocą asystenta rodziny w poszczególnych przedziałach wiekowych w latach 2012 – 2015	44
Tabela 10 Liczba uczniów w placówkach oświatowych	48
Tabela 11. Liczba osób z gminy Pomiechówek, którzy zostali skierowani do prac interwencyjnych w latach 2011 – 2015	64
Tabela 12. Zestawienie przestępstw popełnionych na obszarze Gminy Pomiechówek	65
Tabela 13. Zestawienie wykroczeń popełnionych na obszarze Gminy Pomiechówek	66
Tabela 14. Podejmowane działania przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2011 – 2015	71
Tabela 15. Schemat tabeli do prezentacji realizacji poszczególnych działań strategii rozwiązywania problemów społecznych	105

WYKAZ WYKRESÓW

Wykres 1. Struktura ludności wg wieku na dzień 31 grudnia 2015 roku	18
Wykres 2. Ludność gminy według płci i wieku z końcem 2013 roku	19

Wykres 3. Wydatki OPS na zadania realizowane w ramach polityki społecznej w gminie Pomiechówek w latach 2011 -2015	22
Wykres 4. Osoby objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2011- 2015	24
Wykres 5. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2011 – 2015	26
Wykres 6. Powody udzielania pomocy przez OPS w latach 2011 – 2015	28
Wykres 7. Liczba rodzin i osób w rodzinach otrzymujących pomoc z OPS z powodu bezrobocia w latach 2011 – 2015	30
Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach otrzymujących pomoc z powodu ubóstwa w latach 2011 – 2015	31
Wykres 9. Wydatki OPS na świadczenia rodzinne w latach 2011 – 2015	32
Wykres 10. Świadczenia rodzinne przyznane przez OPS w 2015 roku	34
Wykres 11. Liczba urodzeń dzieci w latach 2011 – 2015	47
Wykres 12. Liczba osób pozostających bez pracy w Gminie Pomiechówek w latach 2007 – 2015	55
Wykres 13. Bezrobotni z terenu gminy według wieku z końcem 2015 roku	56
Wykres 14. Bezrobotni z terenu gminy według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2015 roku	57
Wykres 15. Bezrobotni z terenu gminy według stażu pracy z końcem 2015 roku	58
Wykres 16. Alkoholizm jako przyczyna przyznawania pomocy przez OPS	68

WSTĘP

Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej i pokrewnych zmierzających do łagodzenia skutków dominujących problemów społecznych, prowadzonych na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument dla Gminy Pomiechówek, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Dokument ten wpisuje się w Strategię Rozwoju Gminy Pomiechówek na lata 2016-2020, w której są sygnalizowane problemy społeczne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Pomiechówek na lata 2016 -2020 składa się z trzech zasadniczych części tj., wstępu, który zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu – są w niej przedstawione podstawy polityki społecznej, uwarunkowania społeczno - prawne tworzenia strategii, diagnozy zawierającej charakterystykę gminy, informacje na temat sytuacji demograficzno-bytowej jej mieszkańców, diagnozę problemów społecznych gminy oraz składa się z założeń polityki społecznej gminy na najbliższe lata.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Gminy Pomiechówek została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku. We współpracy i przy wykorzystaniu danych i analiz z Urzędu Gminy w Pomiechówku oraz jednostek administracji publicznej takich jak: Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Posterunek Policji, Szkoły, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia tj. TPD, Stowarzyszenie Rodzin z Dziećmi Niepełnosprawnymi, Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej.

Strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami

i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo.

Fundamentalnym pojęciem dla każdej strategii jest „integracja społeczna”, która została zdefiniowana następująco:

Integracja społeczna – to działania wspólnotowe na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Wykluczenie społeczne – według definicji NSIS jest, to sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

Szczególnie narażone na wykluczenie społeczne są:

- Osoby o niskim poziomie wykształcenia,
- Dzieci z rodzin wielodzietnych i niepełnych,
- Ludzie starsi,
- Alkoholicy i narkomani,
- Mieszkańcy długotrwale bezrobotni,
- Przewlekłe chorzy i niepełnosprawni
- Młodzież opuszczająca placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- Osoby opuszczające zakłady karne,
- Imigranci,
- Obcokrajowcy,

Czynnikami najczęściej doprowadzającymi do wykluczenia społecznego są ubóstwo, bezrobocie (zwłaszcza długotrwale), uzależnienia, bezdomność, przemoc w rodzinie, sieroctwo czy niepełnosprawność. Skutki wykluczenia dla osób nim zagrożonych to z kolei:

osłabianie więzi rodzinnych i rozpad rodziny, bezradność, deprawacja potrzeb, marginalizacja i stygmatyzacja społeczna, utrata poczucia godności, pogłębienie nierówności społecznych, degradacja społeczna oraz przestępczość.

Zróżnicowany rozwój to nowy paradygmat rozwoju, który w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku (art. 5) zyskał rangę podstawowej koncepcji rozwoju państwa w sferze ochrony środowiska, w sferze gospodarczej i społecznej oraz sferze kształtowania ładu polityczno – instytucjonalnego. Oznacza to, że obowiązek realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju spoczywa na wszystkich strukturach państwa (m.in. jednostkach samorządu terytorialnego) i jego obywatelach.

W dniu 1 maja 2004 r. weszła w życie nowa ustawa o pomocy społecznej, która przekazuje lokalnym samorządom kompetencje w zakresie realizacji zasadniczych obszarów polityki społecznej państwa.

Ustawa określa:

1. Zadania w zakresie pomocy społecznej;
2. Rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
3. Organizację pomocy społecznej;
4. Zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Celem w/w zmian legislacyjnych było pragmatyczne dostosowanie przepisów prawa do aktualnych potrzeb dotyczących sfery rozwiązywania problemów społecznych. Ustalony model pomocy społecznej dąży do wyrównywania różnic szans życiowych, jakie powstają w wyniku jednostkowych zdarzeń losowych, dysfunkcji ról społecznych czy niedoskonałości systemu zabezpieczenia społecznego.

Intensywne przemiany minionej dekady spowodowały wystąpienie w Polsce nowych problemów społecznych. Wśród nich bezrobocie, bieda, które w poszczególnych regionach Polski mają zróżnicowane nasilenie. Kondycja ekonomiczna gminy stanowi bardzo istotny

kontekst do współwystępowania wielu innych problemów społecznych m. in. Przeszłości popolitej, złego stanu zdrowia społeczeństwa, przemocy w rodzinie, nadużywania substancji psychoaktywnych, problemów egzystencji osób starszych i niepełnosprawnych.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną (zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki), a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy.

W oparciu o diagnozę została opracowana strategia rozwiązywania problemów pomocy społecznej na najbliższe 5 lat, która jest rozwinięciem działań oraz założeń programowych realizowanych w sferze pomocy społecznej w Gminie Pomiechówek.

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej nałożyło na nasz kraj obowiązek opracowania Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz integracji społecznej. Myślą przewodnią obu dokumentów jest zaplanowanie i wypracowanie instrumentów polityki społecznej, dzięki którym możliwe będzie budowanie zintegrowanego społeczeństwa, wolnego od problemów wykluczenia społecznego i ubóstwa.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej określa metody, zasoby oraz instytucje, które powinny zostać utrzymane, przekształcone lub stworzone dla realizacji w/w celu.

Celem prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, którego głównym działaniem jest inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego.

Konkretne aktywności mają przyczynić się do:

- Dostosowanie edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy;
- Rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy;
- Modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m. in. W celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia;

- Wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych została opracowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

1. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1.1. PODSTAWY POLITYKI SPOŁECZNEJ

Polityka społeczna oparta na określonych wartościach i zasadach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu kształtowania warunków życia ludności, stosunków międzyludzkich i ogólnych warunków rozwoju oraz harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych. Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

- 1. Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
- 2. Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
- 3. Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
- 4. Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcie, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić

od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.

5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwości pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokojenia potrzeb i realizacji instrumentów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- Dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- Prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- Dostrzeganie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem;
- Dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Mówiąc o wartościach, należy wspomnieć o wartości podstawowej, jaką jest dobro rodziny, która stała się fundamentem niniejszego dokumentu programowego, ponieważ

wszelkie działania oferowanej pomocy należy rozpoczynać od wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej.

1.2. PODSTAWY PRAWNE TWORZENIA STRATEGII

Obowiązek opracowania Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 tekst jednolity z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie gminy (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 135 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 nr 43 poz. 225 ze zm.)
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015r. poz. 149 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2013 r. poz. 1563 z późn.zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 598),
- ustawa z dnia 29 lipca 2006 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 29 lipca 2006 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2011 r. Nr 149 poz. 887).
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 114 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2014r. poz. 567),
- Rozporządzenie Rady ministrów z dnia 7 sierpnia 2015r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz. U. z 2015r. poz. 1238),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2014r. poz. 1863 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2008 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2015r. poz. 859 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 966 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 1916r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2010r. poz. 195)

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE POMIECHÓWEK

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY POMIECHÓWEK

Gmina Pomiechówek, to gmina wiejska położona jest w północnej części Mazowsza, w powiecie nowodworskim, w odległości 42 km od Warszawy. Graniczy z gminami:

- Serock – od wchodu,
- Wieliszew – od południa,
- Zakroczym – od zachodu,
- Nasielsk od strony północnej,
- Nowy Dwór Mazowiecki – od strony południowo – zachodniej.

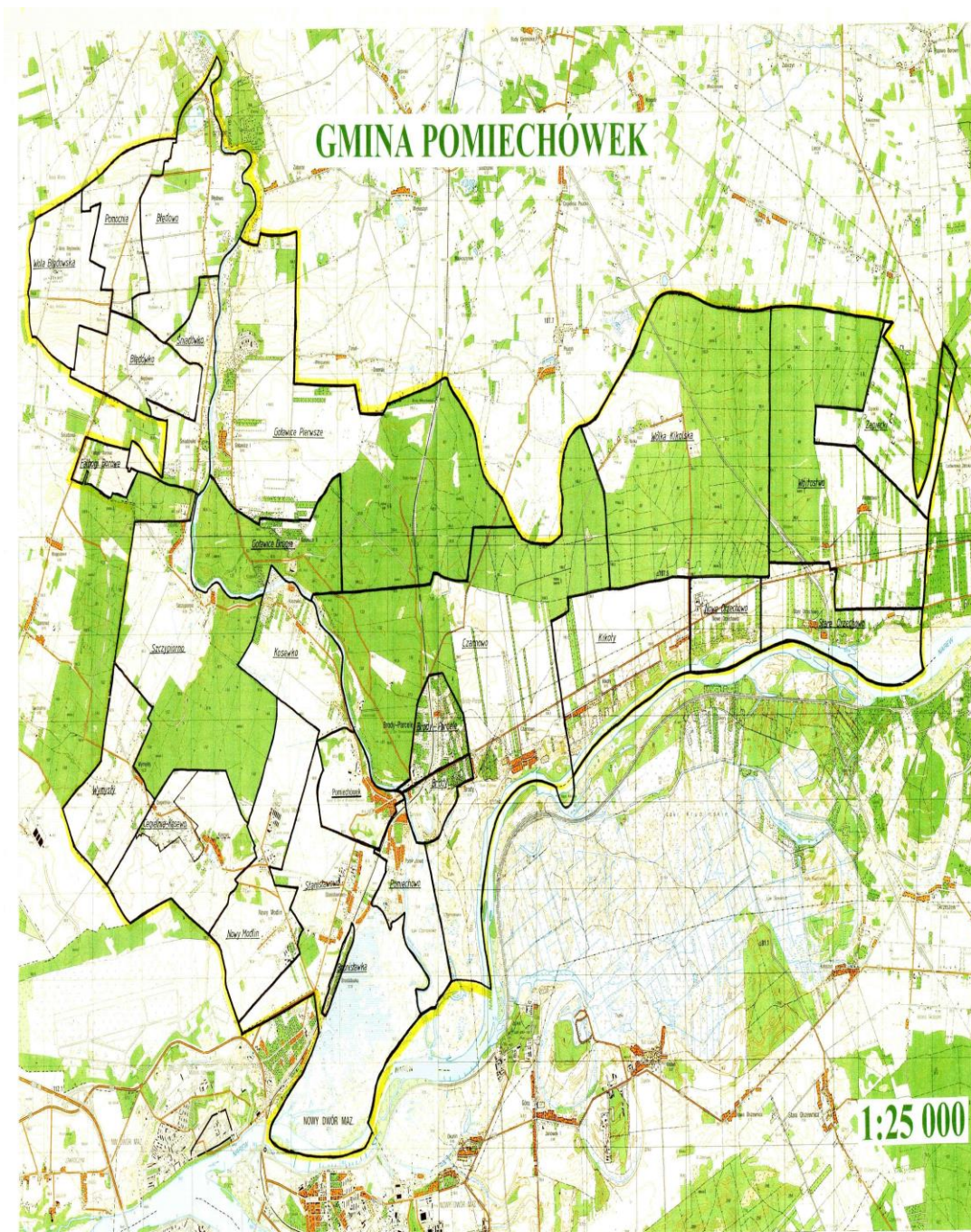
Zajmuje obszar 102,66 km². Gmina liczy 8745 mieszkańców, w tym 3295 zamieszkujących w Pomiechówku. Administracyjnie gmina została podzielona na 24 sołectw:

- Błędowo,
- Cegielnia – Kosewo,
- Czarnowo,
- Goławice Pierwsze,
- Goławice Drugie,
- Kikoły,
- Kosewko,
- Kosewo,
- Nowy Modlin,
- Nowe Orzechowo,

- Stare Orzechowo,
- Pomocnia,
- Pomiechówek,
- Pomiechowo,
- Bronisławka,
- Stanisławowo,
- Szczypiorno,
- Śniadówko,
- Wola Błędowska,
- Wólka Kikolska,
- Wójtostwo,
- Zapiecki,
- Falbogi Borowe,
- Wymysły,
- Zapiecki.

Rycina 1. Gmina Pomiechówek

2.2. DEMOGRAFIA

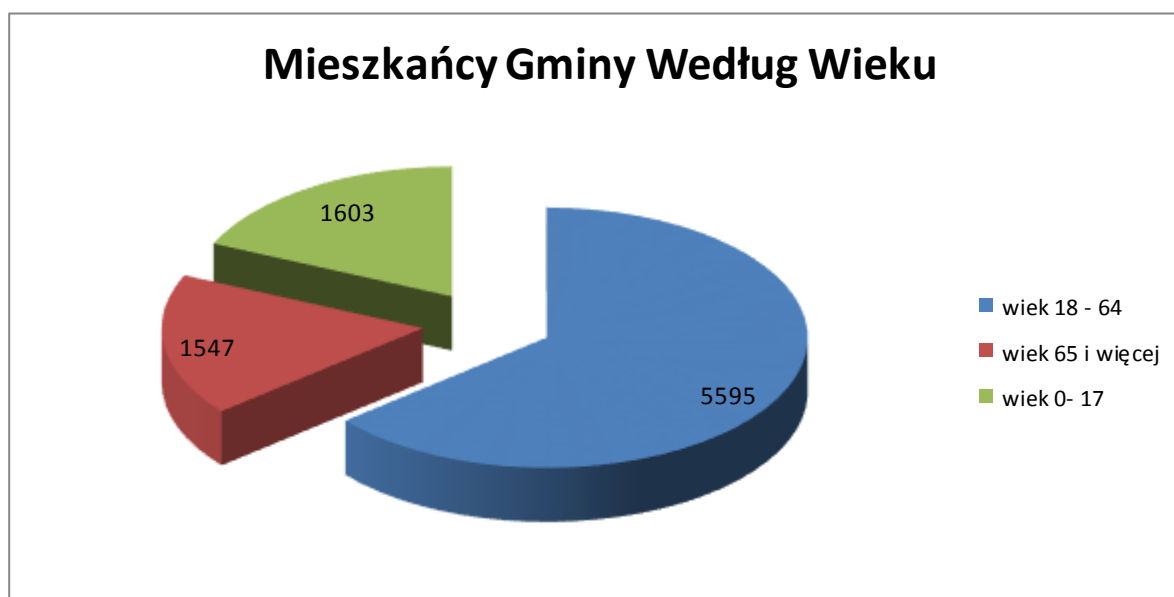
Według danych z 31 grudnia 2015 r. teren gminy zamieszkiwało 8745 osoby. Dane szczegółowe w tym zakresie prezentują tabela 1, wykres 1 oraz wykres 2.

Tabela 1. Ludność gminy Pomiechówek na dzień 31 grudnia 2015 roku

Opis	Ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	Osób	Procent	Osób	Procent	Osób	Procent
Populacja	8745	100	4483	51	4262	49

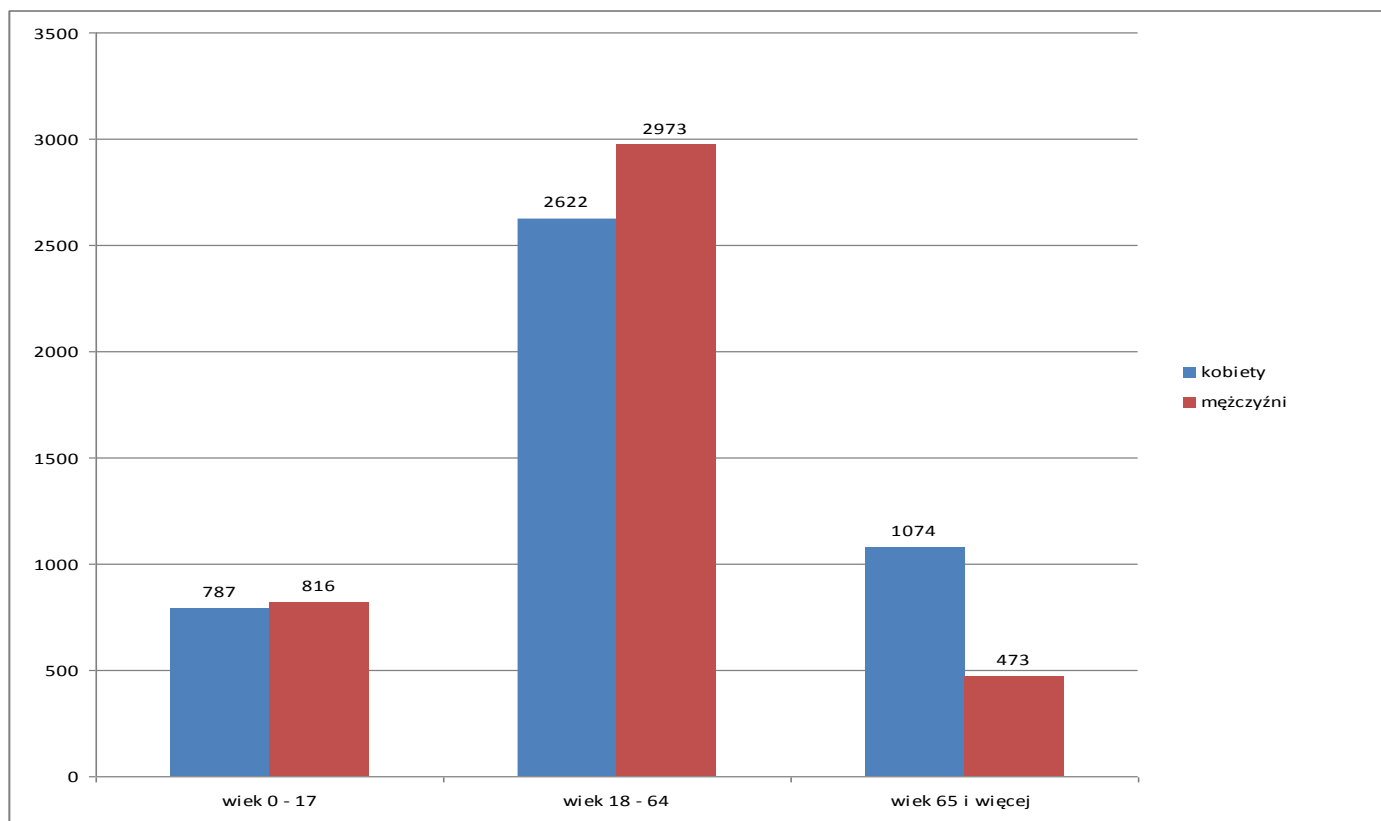
Źródło: Dane Urzędu Gminy Pomiechówek.

Według danych z Urzędu Gminy Pomiechówek 31 grudnia 2015 roku teren gminy zamieszkiwało 8745 osób, w tym 4262 mężczyzn i 4483 kobiet. Na 100 mężczyzn przypadało 102 kobiety. Wskaźnik zaludnienia wynosi 85 osób na km².

Wykres 1. Struktura ludności wg wieku na dzień 31 grudnia 2015 roku

Źródło: Dane Urzędu Gminy Pomiechówek.

Z przedstawionych danych wynika, że z końcem 2015 roku liczba mieszkańców do 17 roku życia wynosiła 1603 osoby. W wieku od 18 – 64 mieszkańców było 5595 osób natomiast w wieku poprodukcyjnym liczba mieszkańców stanowiła 1547 osoby.

Wykres 2. Ludność gminy według płci i wieku z końcem 2015 roku

Źródło: Dane Urzędu Gminy Pomiechówek.

Przyrost naturalny to różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w danym okresie. Jak wynika z danych Urzędu Gminy Pomiechówek w latach 2011 – 2015r. urodziło się 374 dzieci, zaś w latach 2011 – 2015 liczba zgonów wyniosła 532. Dane te przedstawiają ujemny przyrost naturalny w gminie Pomiechówek. Jest to bardzo niepokojący sygnał. Kolejnym niepokojącym sygnałem jest odpływ mieszkańców z terenu gminy, co przedstawiają tabele 2 i 3.

Tabela 2. Migracja zewnętrzna – napływ ludności na teren Gminy Pomiechówek w latach 2011 – 2013

Lata	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2011	75	62	137
2012	78	70	148
2013	76	75	151

Źródło: Dane Urzędu Gminy Pomiechówek.

Jak przedstawia tabela 2, największy napływ ludności na teren Gminy Pomiechówek nastąpił w roku 2013 i wyniósł 151 osób, w tym 76 kobiet.

Tabela 3. Migracja wewnętrzna – odpływ ludności z terenu Gminy Pomiechówek w latach 2011 – 2013

Lata	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2011	102	100	202
2012	78	42	120
2013	81	73	154

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Pomiechówku.

Z danych przedstawionych w powyższych tabelach wynika, że saldo migracji wewnętrznej w latach 2011 – 2013 jest ujemny, co świadczy o tym, że z Gminy Pomiechówek więcej mieszkańców wyjeżdża niż się do niej wprowadza.

2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE IDENTYFIKOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Według ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2.1). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3.1).

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z 12 marca 2004 (Dz. U. z 2015. poz. 163 z późn. zm.) roku prawo do pomocy społecznej przysługuje rodzinom, których dochód na osobę nie przekracza 514 złotych oraz na osobę samotnie gospodarującą 634 złote przy jednoczesnym wystąpieniu jednej z następujących okoliczności:

1. Sieroctwa,
2. Bezdomności,

3. Bezrobocie,
4. Niepełnosprawność,
5. Długotrwała lub ciężka choroba,
6. Przemoc w rodzinie,
7. Potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. Potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. Bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
10. Braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze,
11. Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
12. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
13. Alkoholizm lub narkomania,
14. Zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
15. Klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Pomiechówek odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- Prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej,
- Bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych),
- Współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym,
- Aktywizowanie środowiska lokalnego.

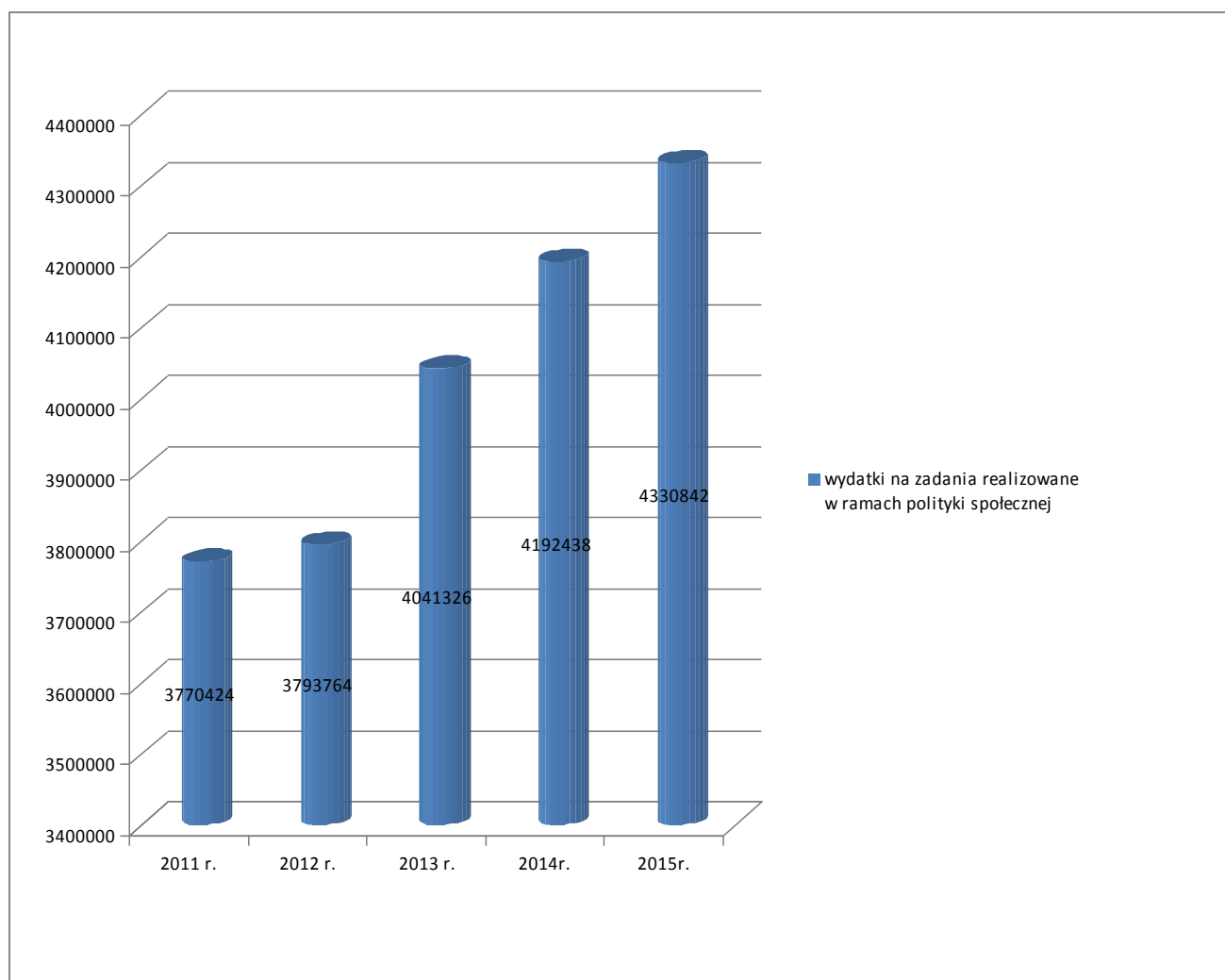
Ustawa zobowiązuje osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej do współdziałania w rozwiązywaniu ich sytuacji życiowej. Wszystkie dane na temat osób

korzystających z pomocy społecznej pochodzą ze sprawozdań Ośrodka Pomocy Społecznej z roku 2011, 2012, 2013, 2014 oraz 2015.

Wielkość środków finansowych przeznaczonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku na różne formy pomocy w latach 2011 – 2013 przedstawia wykres 3.

Wykres 3. Wydatki OPS na zadania realizowane w ramach polityki społecznej w gminie Pomiechówek w latach 2011 -2015

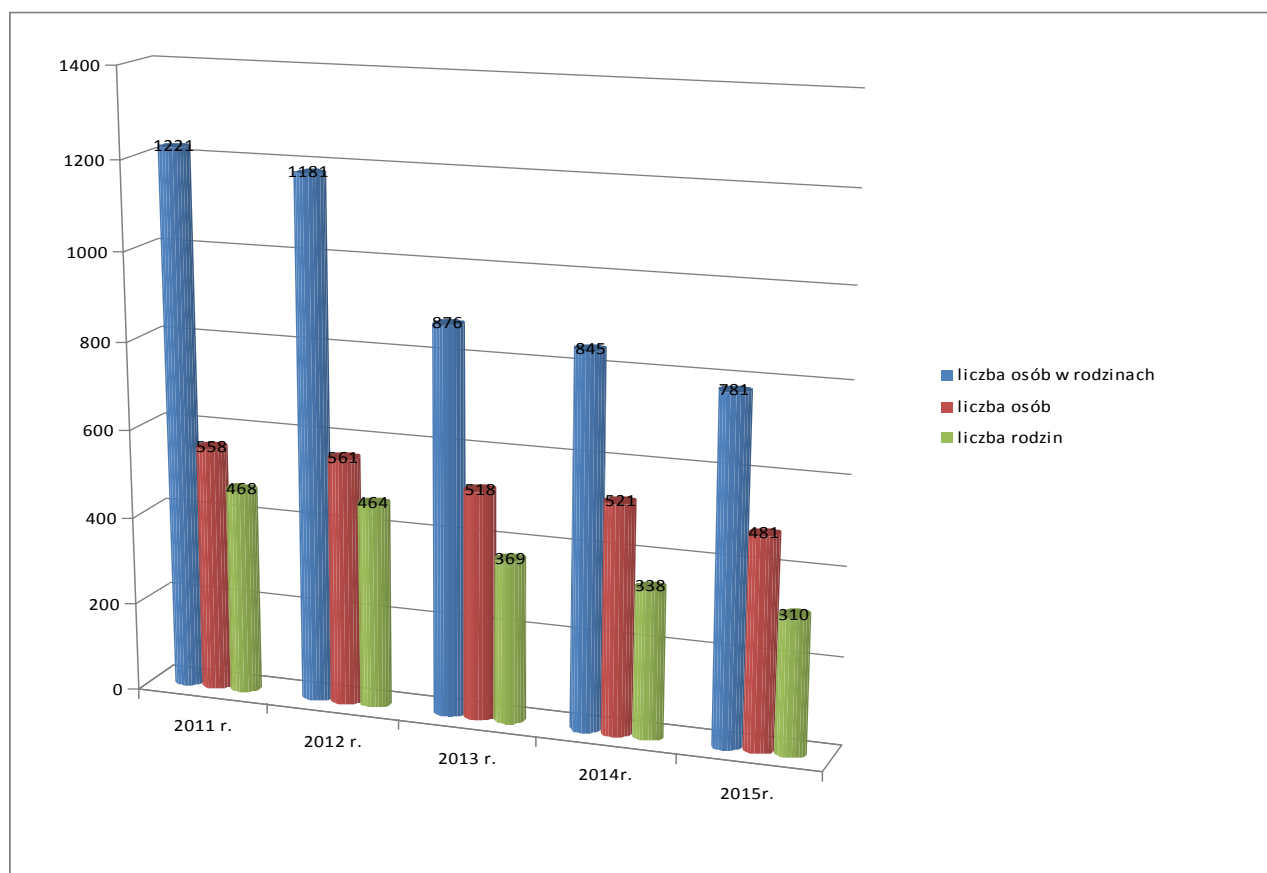
Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku na pomoc społeczną i inne zadania związane

z polityką społeczną uwzględniając kwoty na realizację zadań własnych gminy i zadań zleconych gminie.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na politykę społeczną w gminie, należy zauważyć, iż były one największe w 2015 roku. Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2011 – 3 770 424 zł, w roku 2012 – 3 793 764 zł, w roku 2013 – 4 041 326zł, w roku 2014- 4 192438zł, a w 2015r- 4 330 842zł.

Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczenia jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2015 roku kryterium to ustalono na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie. Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa. Dane szczegółowe dotyczące liczby beneficjentów pomocy społecznej w gminie Pomiechówek w latach 2011 – 2015 przedstawia wykres 4.

Wykres 4. Osoby objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2011- 2015

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

Liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Pomiechówek w 2015 roku zmalała w porównaniu z latami poprzednimi, co przedstawia powyższy wykres. Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w roku 2011 z pomocy społecznej 558 osób, w roku 2015, 481 osób. Dane te odnoszą się do liczby osób, którym przyznano decyzją świadczenia w ramach zadań zleconych i własnych, bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę. Procentowy udział osób objętych pomocą społeczną wśród ogółu ludności tabela 4.

Tabela 4. Osoby korzystające z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Osoby objęte pomocą społeczną wśród ogółu ludności	$(558 * 100\% / 8698) =$ 6%	$(561 * 100\% / 8721) =$ 6%	$(518 * 100\% / 8763) =$ 6%	$(521 * 100\% / 8724) =$ 6%	$(481 * 100\% / 8745) =$ 6%
Liczba rodzin/ liczba osób w rodzinach	(461 rodzin/1221 osób w rodzinach)	(464 rodzin/ 1181 osób w rodzinach)	(369 rodzin/ 876 osób w rodzinach)	(338 rodzin/ 845 osób w rodzinach)	310/ 781 osób w rodzinach)

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

W 2015 roku z spośród 8745 mieszkańców gminy, 481 osób skorzystało z pomocy społecznej. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach swojej działalności wykonuje zadania własne oraz zadania zlecone, a zestawienie liczbowe tych zadań przedstawia tabela 5.

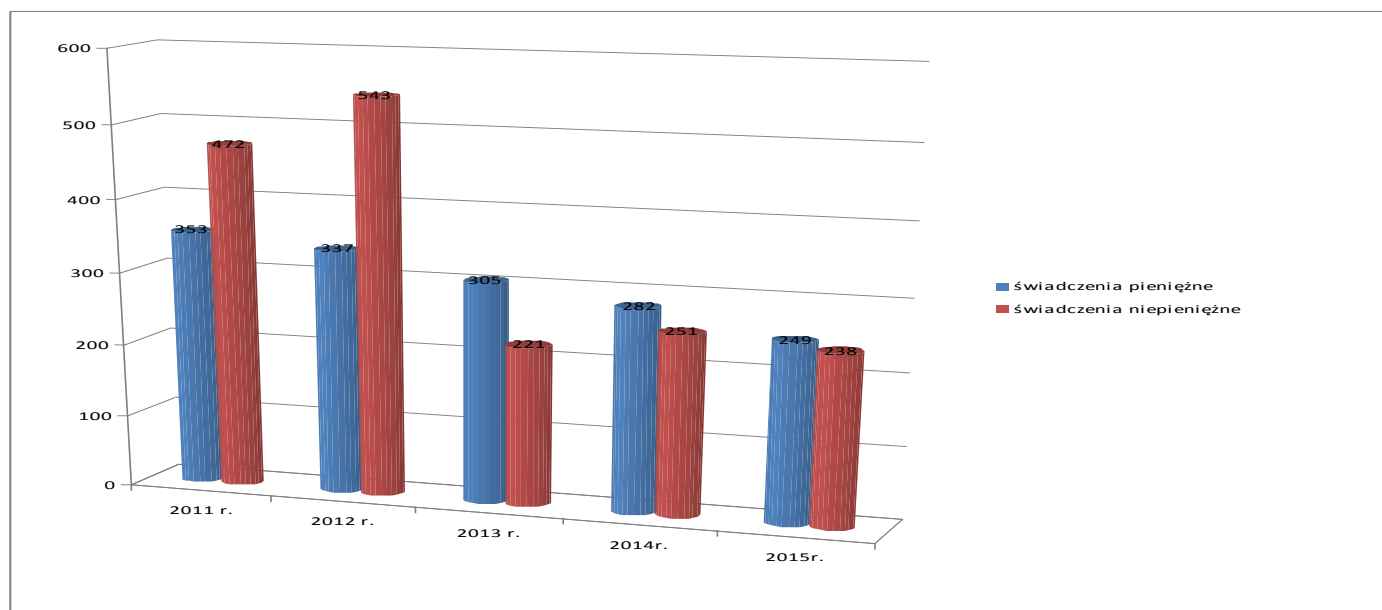
Tabela 5. Zestawienie liczbowe osób korzystających z pomocy społecznej materialnej OPS Pomiechówek w latach 2011 – 2015 w ramach zadań zleconych i własnych gminy

Gmina Pomiechówek	Zadania zlecone i własne (w liczbach)		
	Liczba osób	rodzin	os. w rodzinach
2011	558	468	1221
2012	561	464	1181
2013	518	369	876
2014	521	338	845
2015	481	310	781

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

Przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku udzielana jest pomoc w formie świadczenia pieniężnego, świadczeń rzeczowych, usług opiekuńczych, pracy socjalnej i poradnictwa. Wymienione rodzaje wsparcia przedstawia wykres 5.

Wykres 5. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS w latach 2011-2015

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

W latach 2011 - 2015 liczba osób korzystających z poszczególnych rodzajów wsparcia ulegała zmianom. Główną formą udzielania pomocy przez OPS w Pomiechówku w 2011 - 2015 roku były świadczenia niepieniężne, a także świadczenia pieniężne, którymi obecnie są:

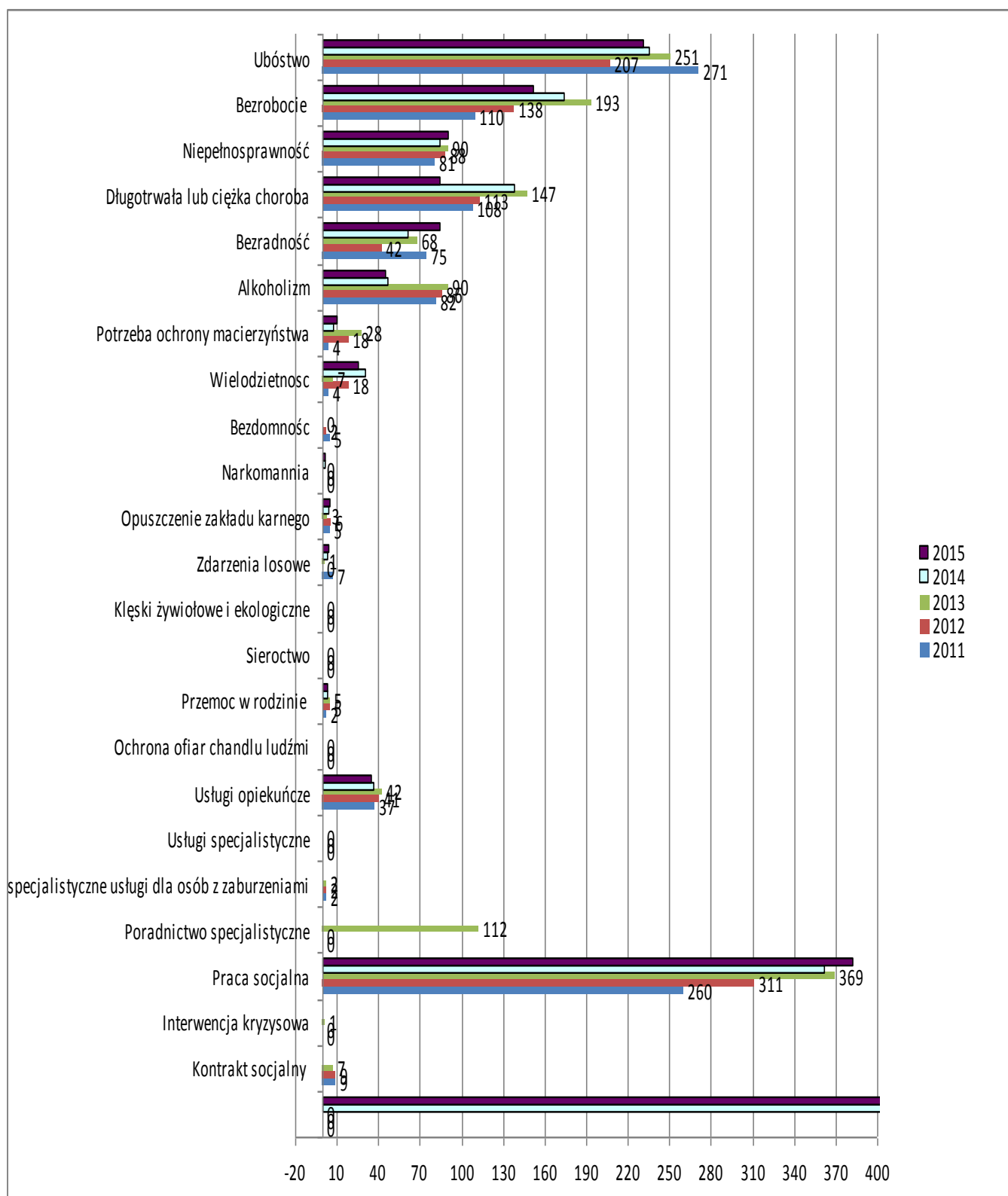
- Zasiłki stałe,
- Zasiłki okresowe,
- Zasiłki celowe,
- Specjalne zasiłki celowe,
- Składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne.

Wszystkie świadczenia przyznawane są w drodze decyzji administracyjnej. Osoby od decyzji mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które

w trybie administracyjnym może decyzję OPS utrzymać w mocy, uchylić w części lub w całości, albo przekazać do ponownego rozpoznania. Bezdecyzyjna jest pomoc w formie pracy socjalnej i poradnictwa oraz interwencji kryzysowej. Ustawa o pomocy społecznej wymienia katalog powodów, dla których mieszkańiec będący w trudnej sytuacji ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny w połączeniu z powodem trudnej sytuacji.

Do najczęstszych powodów przyznawania pomocy socjalnej w ciągu trzech ostatnich lat zaliczono: bezrobocie, długotrwałą lub ciężką chorobę, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, niepełnosprawność oraz alkoholizm. Wykres 6 przedstawia również znaczną ilość przypadków udzielania pomocy z powodu ubóstwa, pamiętać jednak trzeba, że ubóstwo jako samodzielna przesłanka udzielania świadczeń pomocy społecznej nie występuje. Łącznie z ubóstwem musi wystąpić inna przyczyna udzielania pomocy.

Wykres 6. Powody udzielania pomocy przez OPS w latach 2011 – 2015

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

Analizując dane z wykresu 6, należy zwrócić uwagę na znaczną ilość osób objętych wsparciem systemu pomocy społecznej. Wymienione powody udzielania pomocy przez OPS należą do głównych przyczyn wykluczenia społecznego. Najbardziej podatnymi na wykluczenie społeczne są grupy:

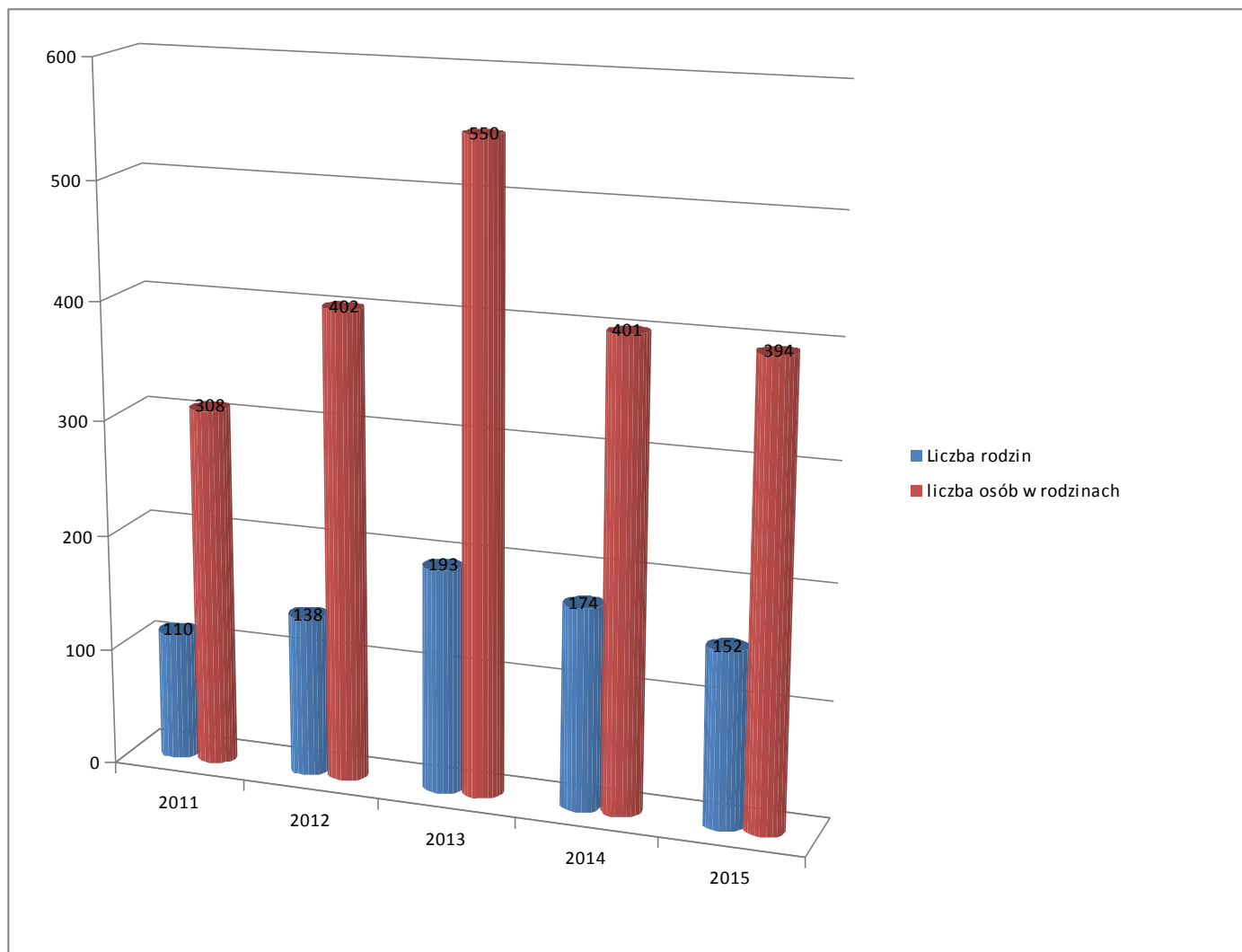
- osoby bezrobotne,
- niepełnosprawni i osoby długotrwale chore oraz osoby chore psychicznie,
- dzieci i młodzieży ze środowisk zaniedbanych,
- samotne osoby starsze,
- dzieci wychowujące się poza rodziną,
- skazani po odbyciu kary pozbawienia wolności.

Szczegółowo skalę problemu, którym jest bezrobocie oraz ubożenie środowiska lokalnego przedstawiają wykresy 7 i 8.

Aby przeciwdziałać bezrobociu Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku w latach 2009 – 2014 realizował projekt systemowy „Radzę sobie – aktywizacja społeczno – zawodowa dla osób niepracujących z terenu gminy Pomiechówek” współfinansowany ze środków unijnych. Wartość całego projektu 540 663,88 zł, w tym udział środków własnych 45 033,46 zł. W projekcie łącznie wzięło udział 53 kobiety. Uczestniczki odbyły szereg spotkań oraz kursów mających na celu aktywizację społeczną i zawodową. Panie uczestniczyły w warsztatach psychospołecznych, warsztatach aktywnego poszukiwania pracy oraz indywidualnych spotkań z psychologiem i doradcą zawodowym. Uczestniczki uzyskały następujące kwalifikacje zawodowe:

- opiekunka dzieci i osób starszych,
- kadry, płace, ZUS z programem Płatnik i Symfonia,
- obsługa programów biurowych MS Office,
- prawo jazdy kategorii B,
- obsługa kasy fiskalnej.

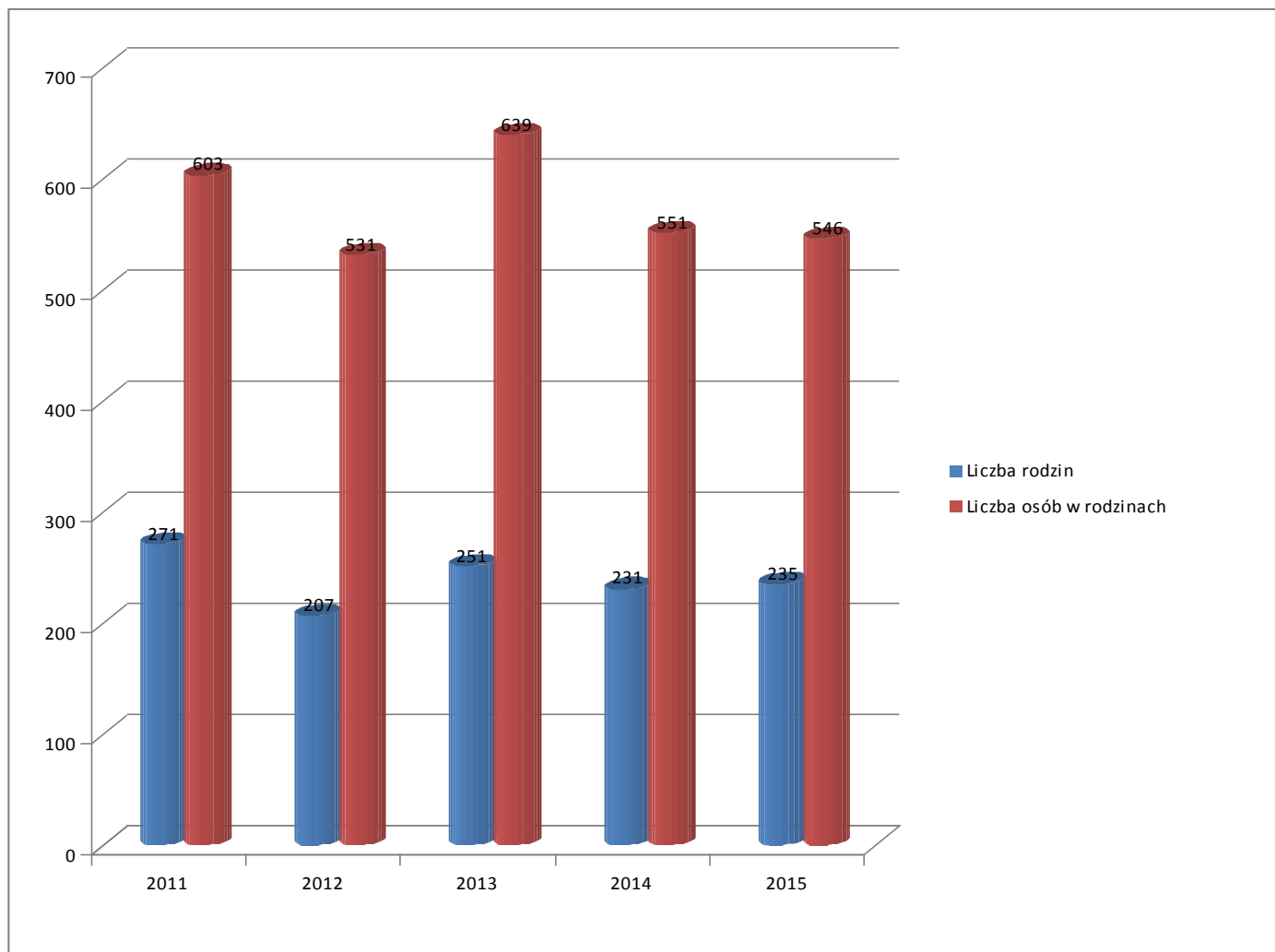
Wykres 7. Liczba rodzin i osób w rodzinach otrzymujących pomoc z OPS z powodu bezrobocia w latach 2011 – 2015

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówce.

Wykres 7 przedstawia dane, które obrazują rosnący problem bezrobocia w rodzinach, które korzystają z pomocy społecznej właśnie z powodu bezrobocia. W roku 2011 było to 110 rodzin, w 2012 roku 138 rodzin, w 2013 roku już 193 rodziny, w 2014 174 rodziny, a w 2015 152 rodziny.

Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach otrzymujących pomoc z powodu ubóstwa w latach 2011 – 2015

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku jest realizatorem zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003r. (Dz. U. z 2015r. poz. 114 z późn. zm.). Zgodnie z w/w ustawą świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłki rodzinne,
- dodatki do zasiłku rodzinnego,

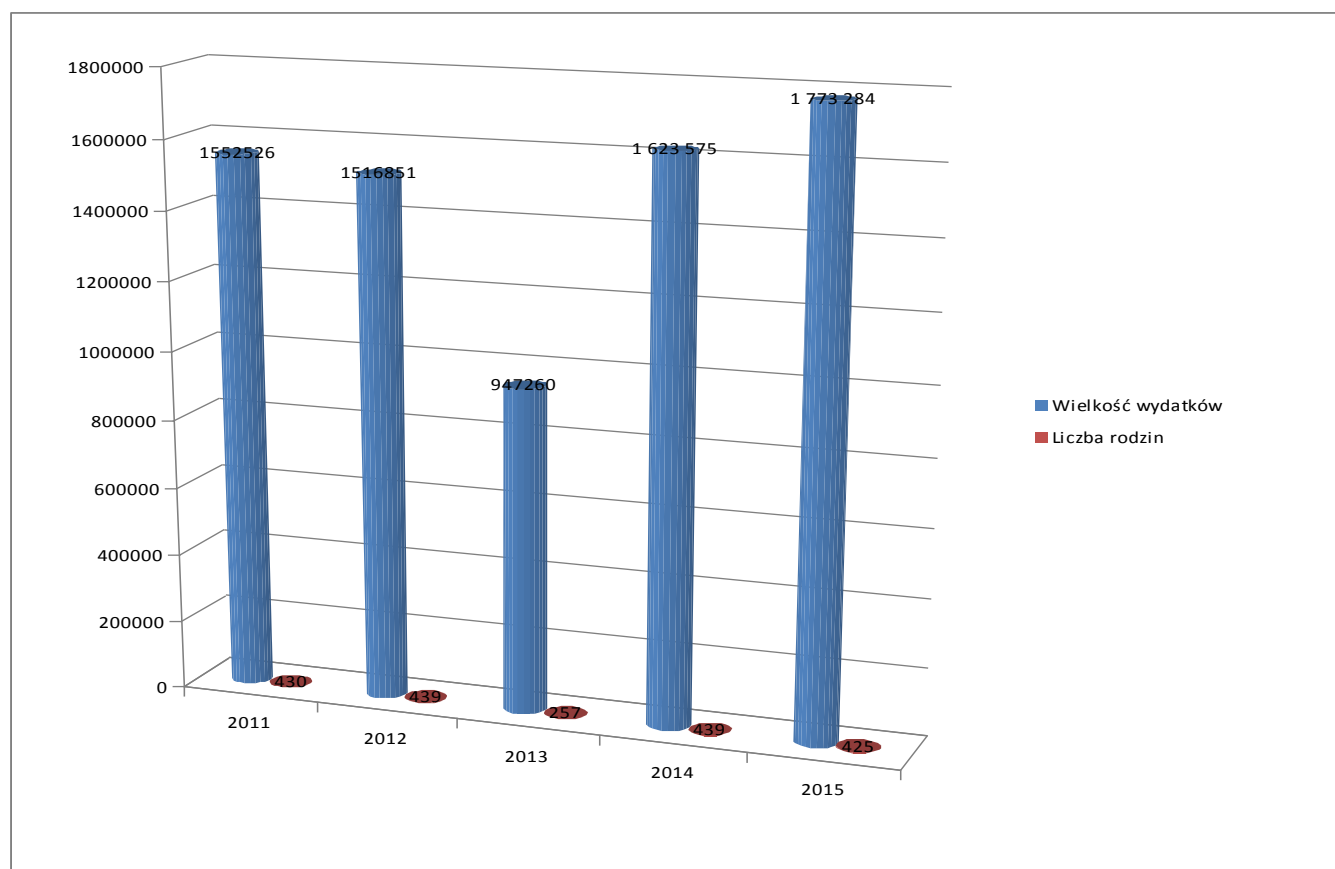
- świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- specjalny zasiłek opiekuńczy,
- zasiłek rodzicielski.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadanie w uparciu o ustawę z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. Z 2014r. Poz. 567), którą jest :

- zasiłek dla opiekuna.

Dane szczegółowe na temat kwot wydatkowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku na realizację świadczeń rodzinnych w latach 2011 – 2015 przedstawia wykres 9.

Wykres 9. Wydatki OPS na świadczenia rodzinne w latach 2011 – 2015

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

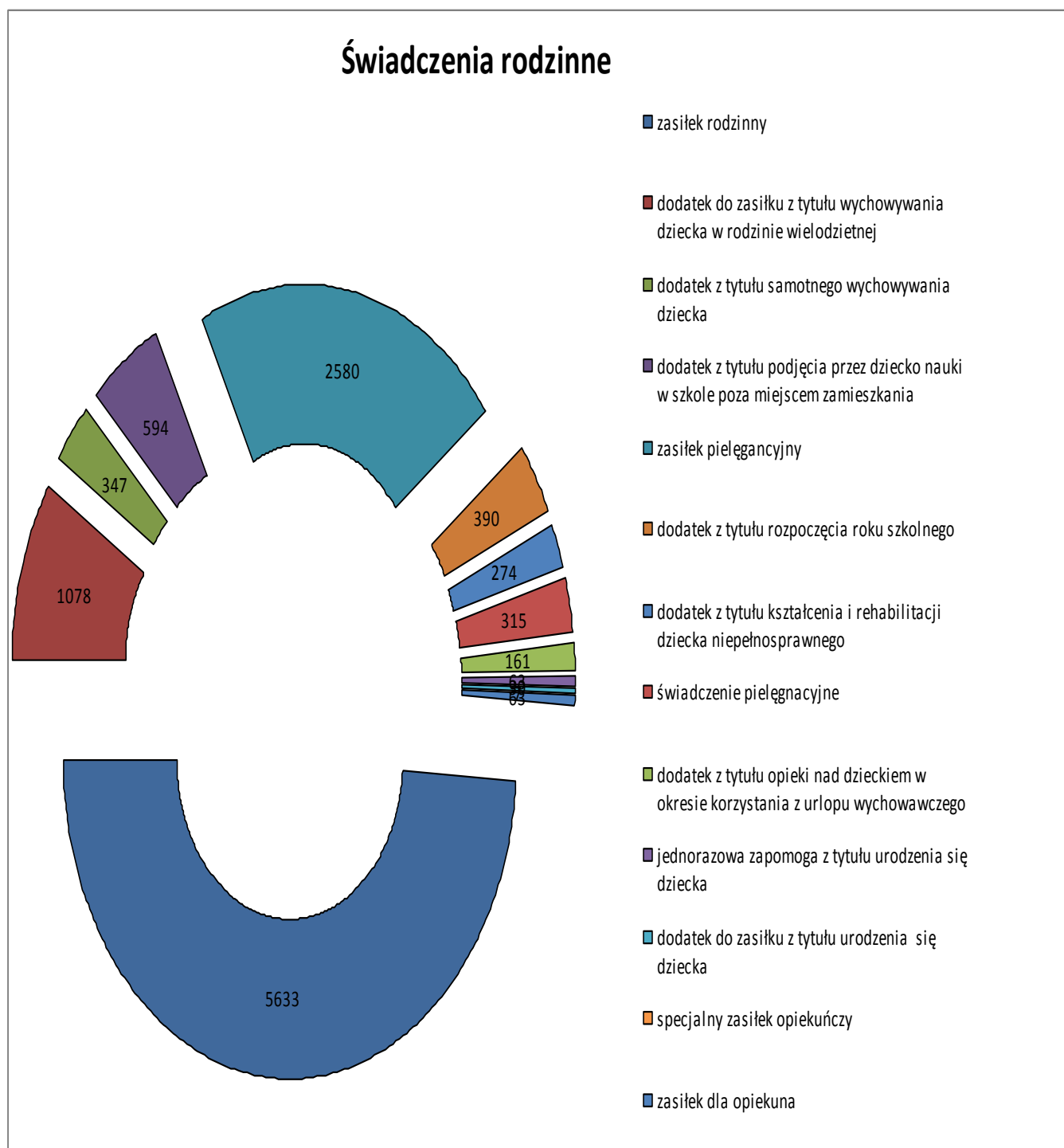

Wykres 9 przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku na realizację świadczeń rodzinnych.

Analizując wysokość nakładów na ten cel w latach 2011 - 2015, należy zauważyć, iż były one największe w 2015 roku. Ogółem wielkość wydatków na realizację świadczeń rodzinnych w kolejnych latach wyniosła: w roku 2011 – 1 552 526 zł, z których skorzystało 430 rodzin, w roku 2012 – 1 516 851 zł, 439 rodzin, w roku 2013 – 9 472 60 zł, skorzystało 257 rodzin, w 2014 – 1 623 575zł, skorzystało 439 rodzin, a w 2015 – 1 773 284zł, skorzystało 425 rodzin.

Świadczenia rodzinne, do których m.in. należą: zasiłki rodzinne, dodatki do zasiłków z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, dodatki z tytułu samotnego wychowywania dziecka, dodatki z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, zasiłki pielęgnacyjne, dodatki z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, dodatki z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, świadczenia pielęgnacyjne, dodatki z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, dodatki do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka, dodatki do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz zasiłek dla opiekuna. Dane szczegółowe dotyczące świadczeń rodzinnych przyznanych przez OPS w Pomiechówku w 2015 roku przedstawia wykres 10.

Wykres 10. Świadczenia rodzinne przyznane przez OPS w 2015 roku

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

W 2015 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku przyznał 11 472 świadczeń rodzinnych, do których należało:

- 5633 zasiłków rodzinnych,
- 1078 dodatków do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- 347 dodatków z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- 594 dodatków z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- 2580 zasiłki pielęgnacyjne,
- 390 dodatków z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- 274 dodatków z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- 315 świadczeń pielęgnacyjnych,
- 161 dodatków z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- 63 jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka,
- 30 dodatków do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka,
- 7 specjalnych zasiłków opiekuńczych.
- 63 zasiłki dla opiekuna.

Zgodnie z Ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1998r. Nr 137 poz. 887 z późn. zm.) Ośrodek Pomocy Społecznej odprowadza do ZUS składki na ubezpieczenie emerytalno- rentowe oraz składki na ubezpieczenie społeczne w oparciu o Ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2014r. poz. 619 z późn. zm.).

W 2015 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku opłacił składki za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne 237 świadczeń na ubezpieczenie emerytalno – rentowe na kwotę 77 668,79 zł i 116 świadczeń na ubezpieczenie zdrowotne na kwotę 12 528,00 zł.

Na mocy w/w ustawy Ośrodek Pomocy społecznej opłacił również składki za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy 7 świadczeń na ubezpieczenie emerytalno- rentowe

na kwotę 911,08zł i 7 świadczeń na ubezpieczenie zdrowotne na kwotę 327,60zł oraz za osoby pobierające zasiłek dla opiekuna 47 świadczeń na ubezpieczenie emerytalno- rentowe na kwotę 6 725,70zł i 39 świadczeń na ubezpieczenie zdrowotne.

Na podstawie Ustawy z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. 2014r. z poz. 1863 z późn. zm.) Ośrodek Pomocy Społecznej w 2015r. wydał 73 karty dla rodziców, 130 kart dla dzieci, w sumie z Karty Dużej Rodziny skorzystały 33 rodziny.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 z późn. zm.). Świadczenia alimentacyjne przysługują :

1. obywatelom polskim,
2. cudzoziemcom:
  - jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu dwustronnym,
  - przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej oraz zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 186 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. Poz. 1650 z późn. zm.).
  - przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z uzyskaniem statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego realizowane są od 01 października 2008 r. w oparciu o zapisy:

- Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j.: Dz. U. z 2015r. poz. 859, z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2010 roku w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz wzorów wniosku, zaświadczeń i oświadczeń o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. Nr 123, poz. 836, z późn. zm.).

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 kwietnia 2008 roku w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu alimentacyjnego oraz wzoru oświadczenia majątkowego dłużnika alimentacyjnego (Dz.U. Nr 78, poz. 469).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. Nr 288, poz. 1694).

Świadczenia alimentacyjne przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł. Dochód rodziny w przeliczeniu na osobę ustala się biorąc pod uwagę dochody odpowiednio następujących członków rodziny: rodziców osoby uprawnionej, małżonka rodzica osoby uprawnionej, osobę, z którą rodzic osoby uprawnionej wychowuje wspólne dziecko, pozostające na ich utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia oraz dziecko, które ukończyło 25. rok życia otrzymujące świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, a także osobę uprawnioną; do rodziny nie zalicza się:

- dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego,
- dziecka pozostającego w związku małżeńskim,
- rodzica osoby uprawnionej zobowiązanego tytułem wykonawczym pochodzącym lub zatwierdzonym przez sąd do alimentów na jej rzecz.

Dane szczegółowe dotyczące liczby świadczeń alimentacyjnych wypłacanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku w latach 2011 – 2015, kwot wydatkowanych na ten cel oraz liczby świadczeniobiorców przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznanego przez OPS w latach 2011 – 2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba osób	82	86	84	78	75
Liczba rodzin	52	56	54	51	50
Kwota świadczeń w zł	343 090	386 339	377 933	382 251	375 485

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

Świadczeniami z funduszu alimentacyjnego w 2011 roku zostało objętych 82 osoby z 52 rodzin na łączną kwotę 343 090 zł, w roku 2012 objętych zostało 86 osób z 56 rodzin na łączną kwotę 386 339 zł, w 2013 roku 84 osoby z 54 rodzin na łączną kwotę 377 933 zł, w 2014 roku 78 osób z 51 rodzin na łączną kwotę 382 251zł, a w 2015r. 75 osób z 50 rodzin na łączną kwotę 375 485zł.

Kolejną formą pomocy świadczoną przez gminę, a realizowaną przez Ośrodek Pomocy Społecznej na rzecz gospodarstw domowych, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania są dodatki mieszkaniowe przyznawane na mocy Ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013r. poz. 966 z późn. zm.). Dane szczegółowe dotyczące liczby rodzin, którym w latach 2011 – 2015 Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku przyznał tego rodzaju świadczenia, oraz kwot wydatkowanych na ten cel przedstawia tabela 7.

Tabela 7. Dodatki mieszkaniowe wypłacone przez OPS w latach 2011 – 2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba osób	10	8	10	11	12
Liczba świadczeń	68	44	92	114	122
Kwota świadczeń w zł	12 000	9 000	21 697	30 634	34 319

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

Liczba dodatków mieszkaniowych wypłacanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku w latach 2011 – 2012 była znacznie niższa niż w roku 2015. W 2011 roku decyzją administracyjną dodatków mieszkaniowych było przyznanych 68 dla 10 osób na kwotę 12 000 zł, rok później 44 dodatków dla 8 osób na sumę 9 000 zł, w 2013 roku 92 świadczenia dla 10 osób na kwotę 21 697 zł, w roku 2014r. 114 świadczeń dla 11 osób na kwotę 30 634zł, a w roku 2015 122 świadczenia dla 12 osób na kwotę 34 319zł.

Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy materialnej uczniom na mocy Ustawy z dnia 7 września 1991r. O systemie oświaty (Dz. U. Z 2004r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikającej z trudnej sytuacji materialnej ucznia. Liczba stypendiów szkolnych wypłaconych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2011-2015 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Stypendia dla uczniów wypłacone w latach 2011-2015

	201	2012	2013	2014	2015
Liczba świadczeń	176	189	214	144	143
Kwota świadczeń w zł	36 562	40 415	45 308	46 980	51 302

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

Ubóstwo

Sposób pojmowania ubóstwa:

- W ujęciu absolutnym – opiera się na kategoriach ilościowych i wartościowych dotyczących stanu zaspokajania potrzeb. Ubogimi określa się ludzi, których potrzeby nie są zaspokojone w sposób wystarczający. W ujęciu tym ubóstwo może zaniknąć poprzez wzrost ekonomiczny.

- W ujęciu względnym – ubóstwo odnosi się do poziomu zaspokajania potrzeb jednostek do poziomu ich zaspokojenia przez innych członków społeczeństwa. Ubóstwo w tym ujęciu może być jedynie zmniejszone (przez niwelowanie nierówności w poziomie zaspokajania potrzeb), a nie całkowicie wyeliminowane.

Przyczyny ubóstwa można podzielić na trzy grupy:

1. Osobowe niezależne od człowieka,
2. Subiektywne zależne od człowieka,
3. Obiektywne – istniejące niezależnie od woli człowieka (w tym strukturalne).
  - Do pierwszej grupy zalicza się takie przyczyny ubóstwa jak: kalectwo, niepełnosprawność umysłową lub fizyczną, długotrwałą lub obłożną chorobę, podeszły wiek, kiedy ludzie nie mogą zapewnić sobie minimum egzystencji.
  - W skład drugiej grupy przyczyn ubóstwa wchodzi określone postawy i cechy charakterologiczne niektórych osób dotkniętych ubóstwem, są to np.: lenistwo, brak zasad, brak chęci do pracy i kształcenia się, nieuczciwość, rozrzutność. Rzeczywiście te powodują często znalezienie się w warstwie ludzi ubogich: samotnych, młodocianych matek z dziećmi, ofiar nałogów: alkoholizm, narkomania.
  - Do obiektywnych przyczyn ubóstwa zalicza się między innymi: masowe bezrobocie wynikające ze zmian strukturalnych w gospodarce.

Sytuacja rodzin dotkniętych ubóstwem i narażonych na nie, niesie zagrożenie wielu podstawowych funkcji rodziny oraz powoduje głęboką dysfunkcjonalność, prowadzi do uzależnienia się od pomocy instytucji.

Przewidziane w ustawie o pomocy społecznej formy wspierania mają przede wszystkim na celu podtrzymywanie funkcjonowania każdej rodziny. Oznacza to, że w sytuacji trudnej osoby mają prawo uzyskać rzetelną informację i ofertę pomocową, mogą zdecydować z czego i w jakiej formie chcą uzyskać pomoc. Nadrzędną jednak rolę dla osób korzystających z pomocy odkrywają świadczenia pieniężne – mające zaspokajać potrzeby.

Kryteria ubóstwa:

Relatywna granica ubóstwa – to 50 średnich miesięcznych wydatków gospodarstw domowych;

Ustawowa granica ubóstwa – kwota, która zgodnie z ustawą uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej;

Minimum egzystencji – ustalone przez IPiSS uwzględnia jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

Ubóstwo powoduje wiele ujemnych skutków społecznych. Stwarza ono problemy w uzyskaniu i utrzymaniu mieszkania. Zmniejsza ono dostęp do oświaty. Rodzice ubodzy nie mają środków potrzebnych na pokrycie kosztów posyłania dzieci do szkoły: zakupu podręczników i innych pomocy szkolnych, kosztów dojazdu do szkoły, jeśli miejsce zamieszkania jest zbyt oddalone od szkoły, koszty ubrania, którego zakup nie byłby niezbędny, gdyby nie uczęszczanie do szkoły.

Ubóstwo ogranicza też dostęp do świadczeń zdrowotnych oraz wyklucza możliwość korzystania z dóbr kultury.

Wzrost przestępczości jest również przypisywany zjawisku ubóstwa. Do przestępstw popycha ludzi brak legalnych i praktycznych możliwości zarabiania pieniędzy.

Ubóstwo bardzo często współwystępuje z problemami alkoholizmu i narkomanii. Poprzez ubóstwo ograniczony jest popyt na artykuły konsumpcyjne, żywność, odzież. Poszukiwanie rozwiązań przełamania tego problemu społecznego powinno być jednym z podstawowych zadań polityki społecznej.

2.4. KWESTIE DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno – wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze, ośrodki wsparcia dziennego,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowywaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno – opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

Od 2012 roku uregulowania prawne dotyczące wspierania rodziny i pieczy zastępczej zostały wyłączone z ustawy o pomocy społecznej i zawarte zostały w nowej ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r. (Dz. U. z 2013r. poz. 135 z późn. zm.). Ustawa ta określa w jednym akcie prawnym zarówno zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, jak i zasad i formy sprawowania pieczy zastępczej, traktując je jako dopełniające się i wzajemnie powiązane.

Nową formą wsparcia w rodzinie jest **asystent rodziny**. Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny, pochodzenia i rodziny

dalszej, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak wypełniać rolę rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współudziale rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny.

W 2012 roku w Ośrodku Pomocy Społecznej w Pomiechówku asystent rodziny objął pomocą 10 rodzin, zaś w 2015 roku pod swoją opieką miał 13 rodzin. Podejmując pracę z rodziną główny akcent był nałożony na działania profilaktyczne, wsparcie rodziny naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowych, które są powodem do odebrania dziecka z domu (brak należytej opieki, alkoholizm, przemoc).

Głównymi problemami, które dominują w rodzinach objętych wsparciem to:

- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- nieumiejętność w gospodarowaniu środkami finansowymi,
- trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- bezrobocie i ubóstwo,
- alkoholizm,
- przemoc.

Spośród rodzin, z którymi współpracował asystent rodziny, to 4 rodziny niepełne, w których opiekę nad dziećmi sprawowały wyłącznie matki, w 1 rodzinie opiekę sprawował ojciec, 6 rodzin pełnych, w tym 2 rodziny w związkach konkubenckich. Wśród objętych działaniami asystenta rodziny, było 6 rodzin wielodzietnych, w tym 1 rodzina niepełna. Wszystkich rodzin objętych pomocą asystenta w 2015 roku było 13, w których łącznie przebywało 34 dzieci. Wszystkie rodziny objęte wsparciem asystenta charakteryzowały się bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Tabela 8 przedstawia liczbę dzieci |w poszczególnych przedziałach wiekowych.

Tabela 9. Liczba dzieci objętych pomocą asystenta rodziny w poszczególnych przedziałach wiekowych w latach 2012 – 2015

	0 – 3 pozostające w domu pod opieką	3 – 6 lat w wieku przedszkolnym	Powyżej 6 – 13 lat wiek szkolny	Powyżej 13 – 16 lat Szkoła gimnazjalna	Powyżej 16 -18 lat dzieci realizujące obowiązek szkolny
2012	8	5	8	1	2
2013	8	5	12	1	2
2014	13	7	12	1	0
2015	9	11	11	2	1

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

Podejmowane działania były ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz zapobieganie takich sytuacji, w związku z którymi dziecko musi opuścić własną rodzinę. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza, bowiem rozwiązania problemów rodziny. Takie rozwiązanie należy traktować jako przejściową formę zabezpieczenia dziecka. Mając na uwadze więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem w takich przypadkach konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej dających szansę na jego powrót do domu.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. rodzina zastępcza:

- spokrewniona,
- niezawodowa,
- zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,

2. rodzinny dom dziecka.

Institutionalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- placówki opiekuńczo – wychowawczej,
- regionalnej placówki opiekuńczo – terapeutycznej,
- interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności:

- traktując dziecko w poczuciu godności i wartości osobowej,
- zapewnia dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- zapewnia kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych,
- zapewnia rozwój uzdolnień i zainteresowań,
- zaspokaja jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne,
- zapewnia ochronę przed bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka,
- umożliwia kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

W powiecie nowodworskim funkcjonują następujące placówki opiekuńczo wychowawcze:

1. Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego w Cegielni Kosewo, gmina Pomiechówek,
2. Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu rodzinnego w Głusku, gmina Leoncin.

W 2015 roku w gminie Pomiechówek dzieci przebywały w :

1. Rodzinach zastępczych spokrewnionych – 1 dziecko,
2. Rodzinach zastępczych niezawodowych – 4 dzieci,
3. Rodzinach zastępczych zawodowych – 3 dzieci,
4. Rodzinach specjalistycznych oraz o charakterze pogotowia specjalistycznego w gminie Pomiechówek – brak,

5. Placówkach opiekuńczo wychowawczych – 4 dzieci.

Koszt utrzymania w/w dzieci (12) wynosił w 2015r. 79 229 zł.

Niewydolność opiekuńczo – wychowawcza rodziny integralnie łączy się z dysfunkcjami, w sferze działań (np.: alkoholizm, przestępczość, itp.) czy sytuacji lub faktów (charakteryzujących np.: stosunki panujące pomiędzy członkami rodziny), które negatywnie wpływają na realizowanie funkcji przypisanych rodzinie.

Te z kolei pozostają w jednostronnej zależności z poziomem dezintegracji rodziny, generowanym najczęściej przez narastające czynniki:

- rozbicie rodziny (separacja, rozwód, porzucenie rodziny),
- zewnętrzne przyczyny dezintegrujące (np.: zakład karny, podjęcie pracy przez członka/ członków rodziny za granicą),
- niewypełnienie ról wewnątrzrodzinnych (spowodowane np.; ciężką chorobą),
- uzależnieniem od alkoholu, brakiem umiejętności wychowawczych u rodziców,
- niezgodnym pożyciem, brakiem czasu wpływającym na niewłaściwą organizację,
- życia rodziny, brakiem opieki nad dziećmi, w przypadku gdy rodzice pracują itp.),
- brak lub osłabienie podmiotowej/ emocjonalnej więzi pomiędzy członkami rodziny.

W rozwoju dzieci ważna jest edukacja, która na terenie gminy Pomiechówek obejmuje instytucję opiekuna dziennego, przedszkola, szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne oraz szkołę ponadgimnazjalną. W latach 2011 – 2015 Gmina Pomiechówek prowadziła następujące placówki oświatowe:

1. Przedszkole w Pomiechówku,
2. Szkoła Podstawowa w Starym Orzechowie,
3. Szkoła Podstawowa w Pomiechówku,
4. Szkoła Podstawowa w Goławicach Pierwszych,
5. Gimnazjum w Pomiechówku,

Na terenie gminy znajduje się także Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych. Ponadto na terenie gminy znajdują się instytucje działające na rzecz wspierania rozwoju dzieci i rodzin, do których należą:

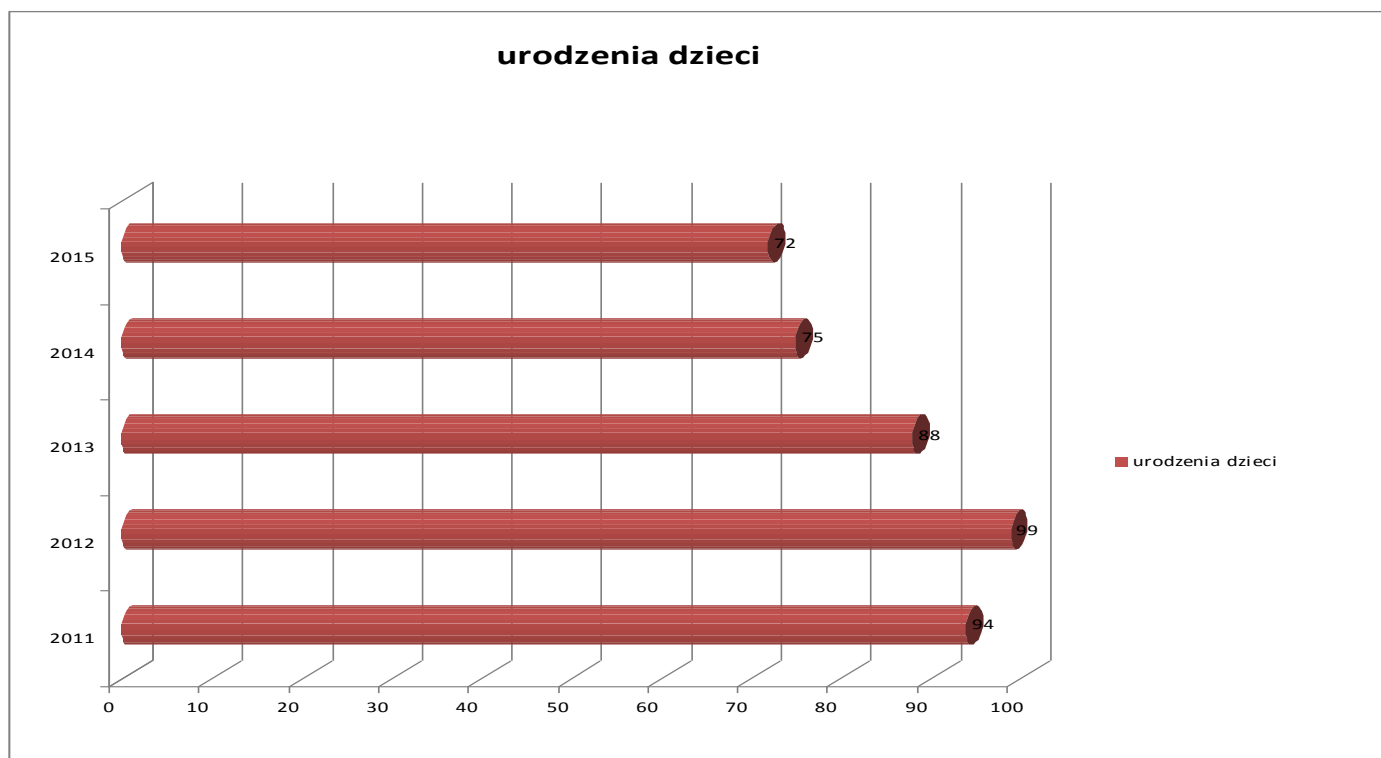
- Ośrodki wsparcia dziennego w Kosewie i Szczypiornie,
- GOK,
- Biblioteki.

A także placówki i obiekty:

- Hala sportowa, place zabaw w dziesięciu sołectwach,
- Centrum Integracji Społecznej

W gminie Pomiechówek liczba urodzonych dzieci, co roku maleje. Liczbę urodzeń dzieci w latach 2011 – 2015 przedstawia wykres 11.

Wykres 11. Liczba urodzeń dzieci w latach 2011 – 2015

Źródło: Dane Urzędu Gminy Pomiechówek.

Liczbę dzieci w placówkach oświatowych przedstawia szczegółowo tabela 9. Na chwilę obecną liczba uczniów w szkołach jeszcze nie zaczęła maleć mimo, że jest coraz mniejszy przyrost naturalny.

Tabela 10. Liczba uczniów w placówkach oświatowych

Rok szkolny	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Przedszkole w Pomiechówku	121	157	170	246
Gimnazjum w Pomiechówku ³⁶³	265	255	239	268
Szkoła Podstawowa w Pomiechówku				
Szkoła Podstawowa w Orzechowie Starym	54	55	66	76
Szkoła Podstawowa w Goławicach Pierwszych	96	86	89	79
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Pomiechówku	230	309	293	300

Zródło: Dane uzyskane z placówek oświatowych gminy Pomiechówek

Środowisko rodzinne jest pierwszym otoczeniem społecznym i wychowawczym w życiu dziecka. To w ramach struktur rodzinnych człowiek nawiązuje pierwsze kontakty międzyludzkie i nabywa umiejętności społeczne. Tymczasem rodziny korzystające z pomocy OPS często charakteryzują się zaburzoną strukturą w postaci niestabilnych i nieformalnych układów małżeńskich, rozkładem pożycia małżeńskiego, niejednokrotnie także częstymi zmianami partnerów oraz deficytami wychowawczymi spowodowanymi załamaniem się ról wewnątrzrodzinnych. Dzieci pochodzące z tych rodzin, często pozostawione są samym sobie, bez nadzoru i opieki ze strony osób dorosłych, zaczynają z czasem mieć coraz większe problemy w nauce. W konsekwencji obniżają się ich ambicje, a to z kolei skutkuje rezygnacją z wysiłków w dążeniu do awansu społecznego. Z upływem czasu zaniedbania opiekuńczo – wychowawcze rodziców skutkują rozluźnieniem bądź całkowitym rozpadem relacji pomiędzy rodzicem a dzieckiem, które z czasem zaczyna

szukać akceptacji i zainteresowania ze strony innych grup, funkcjonujących poza środowiskiem rodzinnym, tj. w grupach rówieśniczych i subkulturowych.

Następstwa takiej kolejności zdarzeń mogą być różne, począwszy od wagarowania, a skończywszy na ucieczkach z domu, popadaniu w uzależnienia i konflikty z prawem.

2.5. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących praw.

Osobą niepełnosprawną – jest osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa). Zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na dwie podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne prawnie, czyli te, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- osoby niepełnosprawne biologicznie, tj. takie, które nie posiadają orzeczenia, ale odczuwają całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

Kryterium do zakwalifikowania danej osoby do zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie jest posiadanie przez tą osobę aktualnego orzeczenia wydanego przez odpowiedni organ orzekający dla osoby w wieku 16 lat i więcej bądź uprawnienia do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego na dzieci poniżej 16 roku życia.

Sytuacja osób niepełnosprawnych wiąże się z problemami aktywności społecznej, zawodowej, kulturalnej, edukacyjnej. Często w tej grupie dominują osoby z niższym i średnim wykształceniem, które w znacznym stopniu nie kontynuują nauki z powodu trudnej sytuacji ekonomicznej, utrudnień komunikacyjnych, architektonicznych, braków w wyposażeniu w sprzęt rehabilitacyjny i pomoce dydaktyczne; a w przypadku osób chorych psychicznie lub umysłowo – z natury zaburzeń.

Warto zauważyć, iż w odróżnieniu do sytuacji panującej w mieście, w gminach wiejskich osoby niepełnosprawne zajmują często dalszą pozycję w hierarchii struktury rodzinnej. Ponadto na szczególną uwagę zasługują także osoby otrzymujące renty socjalne. Grupa ta znajduje się w relatywnie trudniejszej sytuacji życiowej w porównaniu z innymi grupami osób niepełnosprawnych. Głównymi powodami powyższej sytuacji są:

- choroby powstałe jeszcze we wczesnym dzieciństwie, które utrudniają prawidłowe pełnienie ról społecznych i często uzależniają osoby niepełnosprawne od wsparcia rodziny i instytucji pomocowych,
- problemy ekonomiczne osób niepełnosprawnych, które wiążą się z dużym nakładem wydatków na leczenie i rehabilitację;
- oraz często towarzyszące powyższej sytuacji negatywne czynniki występujące w środowisku wiejskim, tj. izolacja osób niepełnosprawnych spowodowana niskim poziomem infrastruktury społecznej i technicznej (tj. bariery architektoniczne i komunikacyjne utrudniające dostęp do instytucji i budynków użyteczności publicznej).

Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2011 – 2015 udzielił pomocy 84 osobom z powodu niepełnosprawności. .

Ponadto mieszkańcy gminy mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Mazowieckim ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do:

- Uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- Zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- Likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,

- Zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny,
- Dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej,
- Dofinansowanie kosztów usług tłumacza migowego lub tłumacza – przewodnika,
- Zlecenie zadań fundacjom oraz organizacjom pozarządowym ze środków PFRON.

Niepełnosprawni mieszkańcy gminy Pomiechówek co roku korzystają z oferowanych przez PCPR turnusów rehabilitacyjnych, dotacji dla organizacji oraz likwidacji barier architektonicznych.

Usługi opiekuńcze

Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy usługi opiekuńcze osobom, które z powodu wieku, stanu zdrowia i niepełnosprawności wymagały pomocy drugiej osoby oraz tym, którym rodzina nie mogła takiej pomocy zapewnić. Wysokość odpłatności beneficjenta za usługi uzależniona była od dochodu lub dochodu na osobę w rodzinie. Celem świadczenia usług opiekuńczych było wsparcie osób tego wymagających pomocą dostosowaną do potrzeb, w szczególności pomocą w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Pracownik socjalny wraz ze świadczeniobiorcą ustala zakres, okres i miejsce świadczenia usług. Wysokość odpłatności świadczeniobiorcy reguluje uchwała Rady Gminy Pomiechówek. Zapewnienie usług opiekuńczych jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Za pośrednictwem OPS z usług skorzystało 36 osób. Cena świadczenia godziny usług wynosiła 7 zł. Usługi opiekuńcze realizowały opiekunki domowe (6), zatrudnione w ośrodku. W 2015 r. z odpłatności za usługi wpłynęło 16 775 zł.

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. W DPS w 2015r. przebywało 5 osób. Koszt pobytu finansowanego przez OPS, to kwota 66 506 zł.

2.6. PROBLEMY OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU

Zgodnie z Ustawą o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu - bezrobotny to osoba niezatrudniona i niewykonywująca innej pracy zarobkowej zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie, nieucząca się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania rejonowym urzędzie pracy.

Osobie tej przysługuje status bezrobotnego, jeżeli:

- ukończyła 18 lat z wyjątkiem młodocianych absolwentów,
- kobieta nie ukończyła 60, a mężczyzna 65 lat,
- nie nabyła prawa do emerytury lub renty inwalidzkiej, nie pobiera zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego, lub wychowawczego,
- nie jest właścicielem lub posiadaczem nieruchomości rolnej, lub nie podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z tytułu stałej pracy jako domownik w gospodarstwie rolnym,
- jest osobą niepełnosprawną, której stan zdrowia pozwala na podjęcie zatrudnienia co najmniej w połowie obowiązującego wymiaru pracy,
- nie jest osobą tymczasowo aresztowaną, lub nie odbywa kary pozbawienia wolności,
- nie uzyskuje miesięcznie dochodu w wysokości przekraczającej połowy najniższego wynagrodzenia.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy w szarej strefie”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się

obszar patologii społecznej. Bezrobocie w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe, długotrwałe czy chroniczne bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

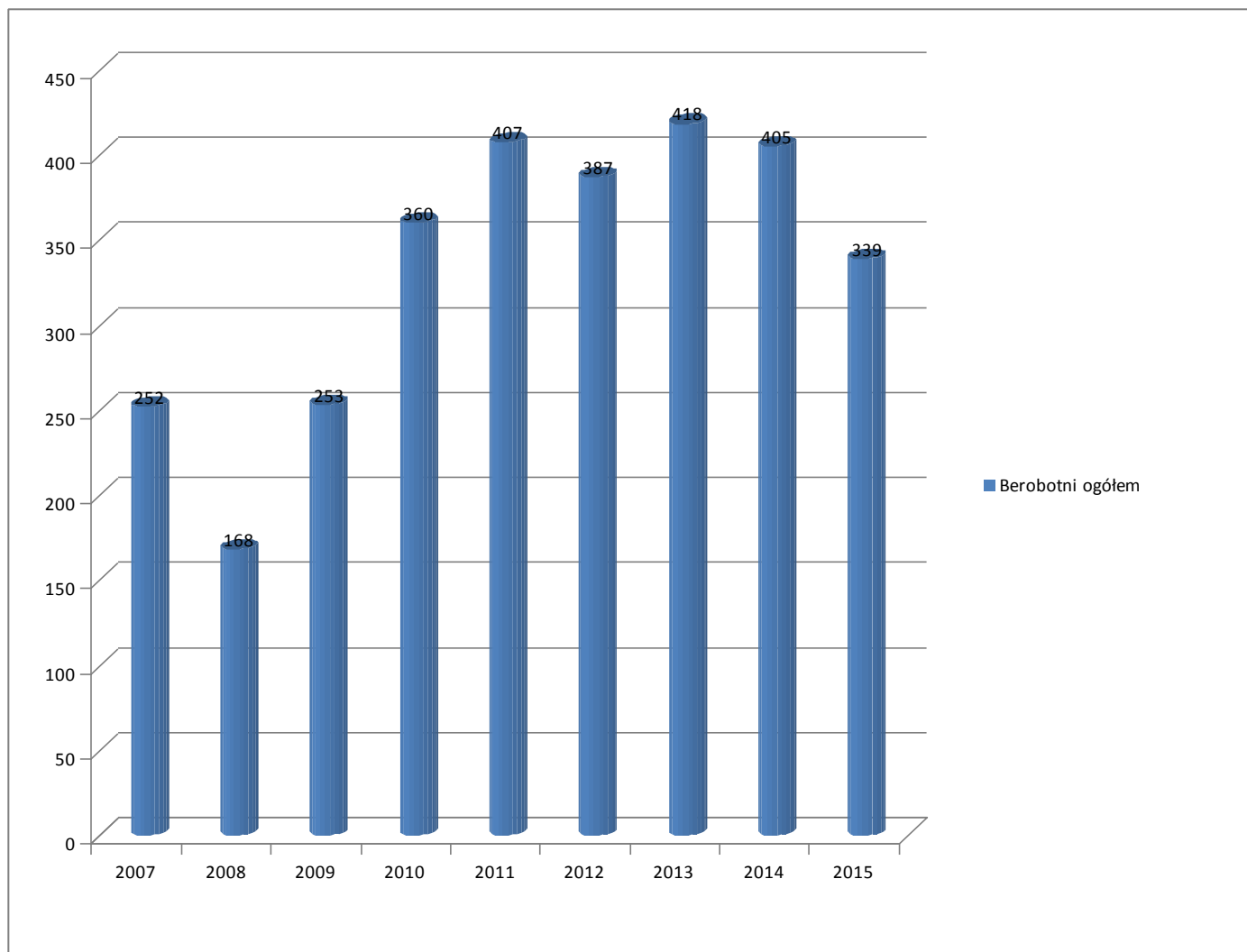
Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia finansowego. W takich rodzinach bezrobocie prowadzi do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe. Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo – wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenia puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb, ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania

ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowanie patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań. Wykres 12 przedstawia liczbę osób bezrobotnych w Gminie Pomiechówek w latach 2007 – 2015.

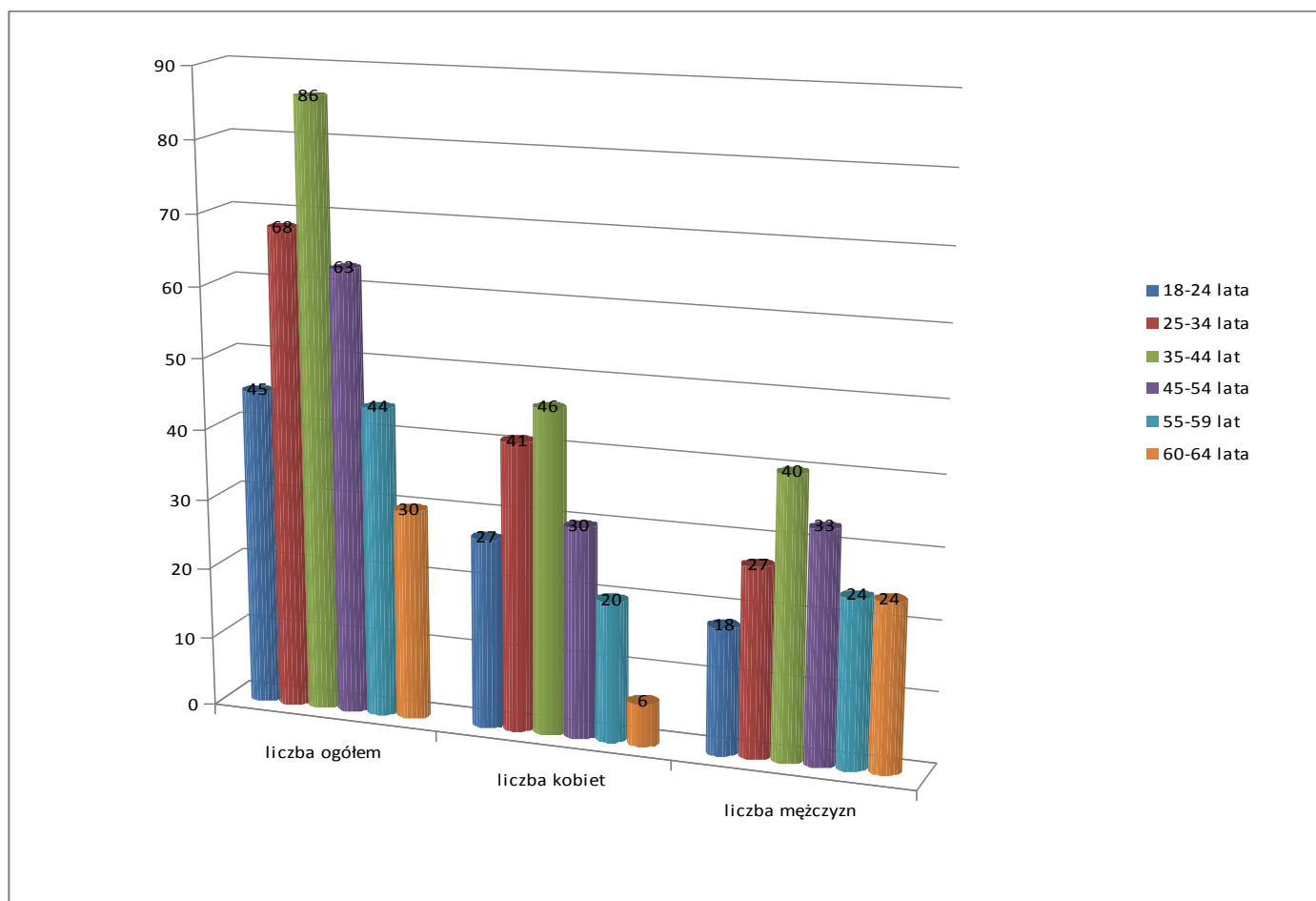
Wykres 12. Liczba osób pozostających bez pracy w Gminie Pomiechówek w latach 2007 – 2015

Źródło: Dane PUP w Nowym Dworze Mazowieckim.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Dworze Mazowieckim na dzień 31 grudnia 2015 roku w gminie Pomiechówek pozostawało zarejestrowanych 339 bezrobotnych, w tym 170 kobiet (50,14%). Zgodnie z przedstawionymi danymi na wykresie od 2009 roku bezrobocie w gminie Pomiechówku nieustannie rosło i w roku 2013 było najwyższe w ciągu ostatnich dziewięciu lat. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Dla scharakteryzowania zjawiska bezrobocia w gminie niezwykle ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, stażu pracy, czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia. Dane w tym zakresie przedstawiają wykresy: 13,14,15.

Wykres 13. Bezrobotni z terenu gminy według wieku z końcem 2015 roku

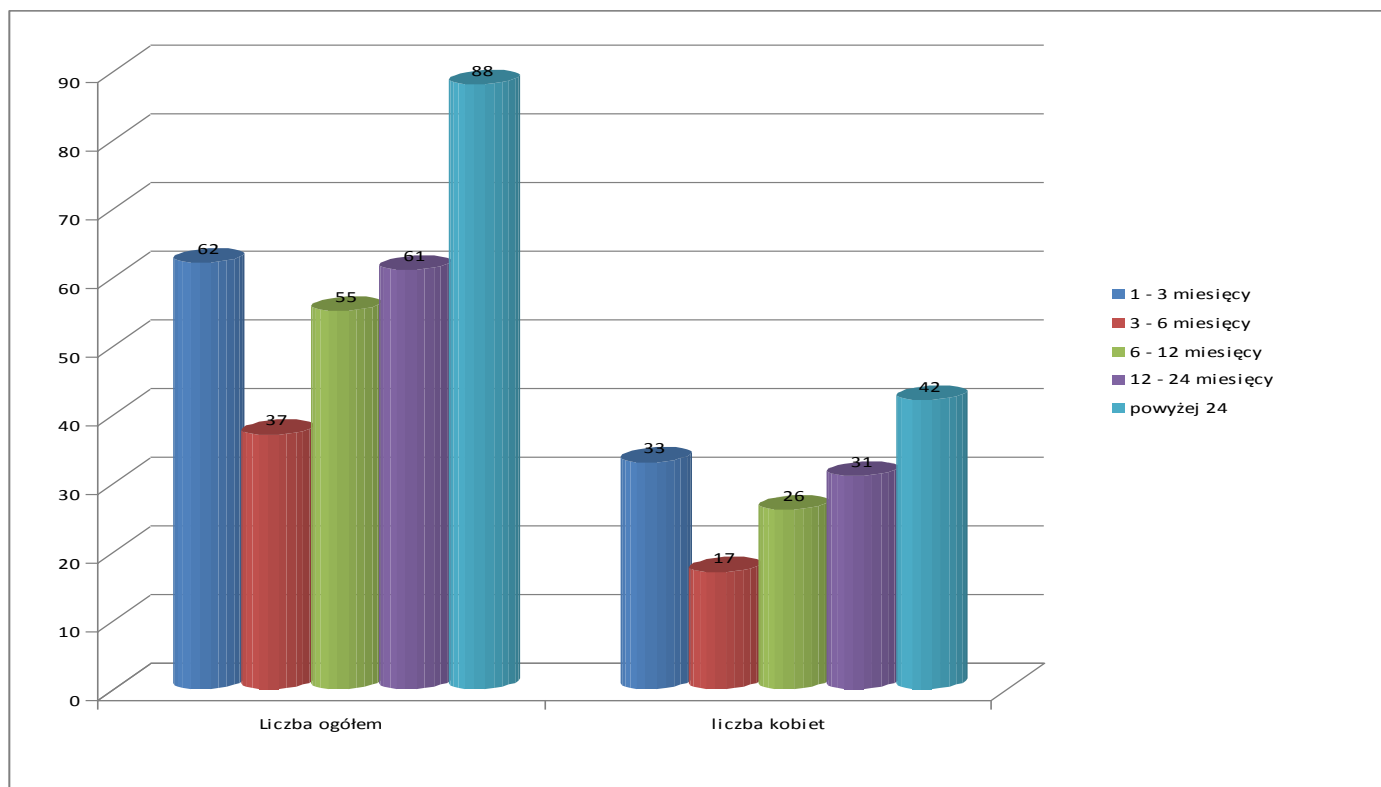
Źródło: Dane PUP w Nowym Dworze Mazowieckim.

Według danych przedstawionych na powyższym wykresie na terenie gminy Pomiechówek najwięcej osób bezrobotnych jest w wieku 35 – 44 lata, ponadto przedział ten jest niekorzystny również dla mężczyzn, którzy zwykle są głównymi żywicielami rodziny, a w tym przedziale wiekowym wzrasta liczba bezrobotnych mężczyzn. Zaś największa liczba kobiet bezrobotnych w gminie jest w przedziale wiekowym 25 – 44. Oznacza to, że kobiety

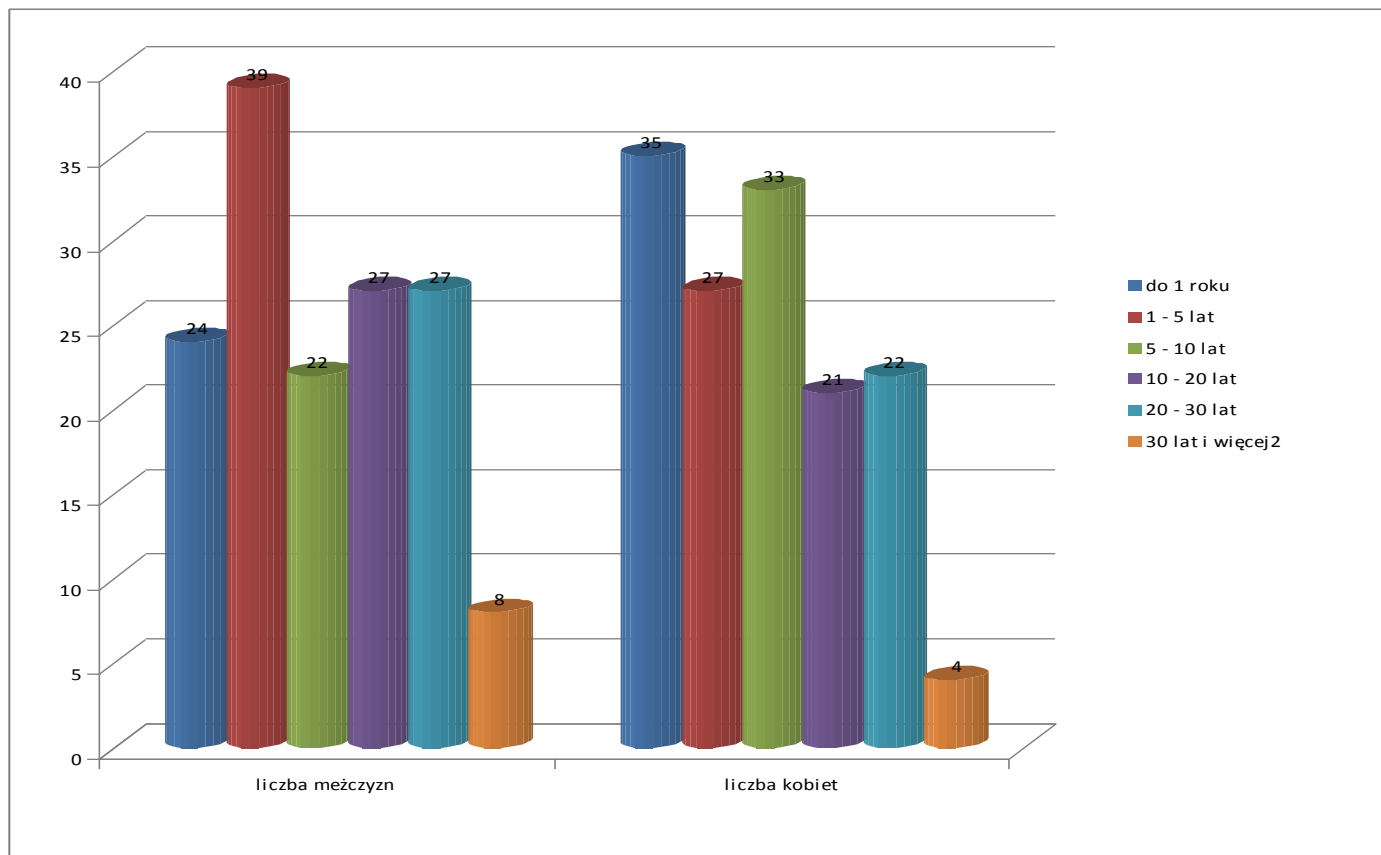
na rynku pracy mają znacznie gorzej niż mężczyźni. Kobietom jest trudniej wejść lub po urodzeniu dzieci powrócić na rynek pracy, który jest coraz bardziej wymagający.

Wykres 14. Bezrobotni z terenu gminy według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2015 roku

Źródło: Dane PUP w Nowym Dworze Mazowieckim.

W gminie Pomiechówek największą liczbę stanowią krótkotrwale bezrobotni od 1 – 3 miesięcy oraz długotrwale bezrobotni powyżej 12 miesięcy.

Wykres 15. Bezrobotni z terenu gminy według stażu pracy z końcem 2015 roku

Źródło: Dane PUP w Nowym Dworze Mazowieckim.

Najtrudniej na rynku pracy mają kobiety od 1 – 5 lat stażu pracy oraz mężczyźni, którzy są absolwentami i nie mają doświadczenia zawodowego, jak również mężczyźni po czterdziestym roku życia, którzy mają od 20 – 30 lat stażu zawodowego.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji i instytucjach rynku pracy podstawowym narzędziem przeciwdziałania bezrobociu są usługi rynku pracy, do których należą programy aktywne:

- Pośrednictwo pracy,
- Poradnictwo i informacja zawodowa,
- Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy,
- Organizacja szkoleń.

Pośrednictwo pracy ma na celu pomaganie osobom bezrobotnym i poszukującym pracy jak również udzielenie pomocy w znalezieniu pracownika o określonych preferencjach zawodowych dla poszukującego pracodawcy. Taka działalność jest nieodpłatna, prowadzona przez PUP.

Działalność ta polega na:

- Udzielaniu informacji o ofertach pracy,
- Udzielenie pomocy w dopasowaniu właściwej oferty pracy,
- Skierowanie do pracy,
- Udzielenie informacji o możliwościach skorzystania np.; z refinansowanego szkolenia kwalifikacyjnego, oraz mogą uzyskać pomoc pracodawcy:
- W przygotowaniu oferty pracy,
- Upowszechnieniu oferty pracy,
- W doborze kandydatów o oczekiwanych kompetencjach,
- Uzyskanie informacji o możliwości skorzystaniu z form wsparcia i ulg.

Poradnictwo zawodowe i informacją zawodową polega na pomocy w planowaniu ścieżki zawodowej świadczonej przez PUP i centra informacji i planowania kariery zawodowej w WUP, w których osoby bezrobotne i poszukujące zatrudnienia mogą uzyskać pomoc od doradcy zawodowego w określeniu preferencji i predyspozycji zawodowych, poznać ich słabe i mocne strony, dobrać odpowiedni rodzaj pracy lub kierunku szkoleń, w których powinni się przekwalifikowywać.

Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy jest świadczona przez PUP oraz centra informacji i planowania kariery zawodowej w WUP, które polega na przygotowaniu bezrobotnych do umiejętności autoprezentacji by lepiej radziły sobie w poszukiwaniu zatrudnienia. Przy pomocy pracownika klubu pracy uczą się:

- Techniki aktywnego poszukiwania pracy,
- Pisania dokumentów aplikacyjnych,
- Nabywania umiejętności prowadzenia rozmów z potencjalnym pracodawcą,

- Uczą się asertywności zarówno w sferze prywatnej jak i zawodowej,
- Podnoszą własną samoocenę,
- Poznają nowych ludzi i nowe kontakty itp.

Aktywizacja zawodowa i jej formy

Z aktywizacji zawodowej mogą korzystać osoby bezrobotne i poszukujące pracy, którym ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z późniejszymi zmianami) umożliwia korzystanie z następujących form aktywizacji zawodowej:

- Dodatek aktywizacyjny,
- Prace interwencyjne,
- Prace społecznie użyteczne,
- Staż i przygotowanie zawodowe,
- Pożyczki szkoleniowe (opisane w podrozdziale doradztwo i pośrednictwo zawodowe),
- Roboty publiczne,
- Stypendia w czasie kontynuowania nauki,
- Szkolenia (opisane w podrozdziale doradztwo i pośrednictwo zawodowe),
- Wsparcie działalności gospodarczej,
- Zwrot kosztów zakwaterowania i przejazdów.

Do najczęściej wykorzystywanych form aktywizacji zawodowej w obrębie samorządu lokalnego należą:

- prace interwencyjne,
- prace społecznie użyteczne,
- roboty publiczne,
- staże.

Prace interwencyjne – jest to działalność PUP, która z braku propozycji zatrudnienia może inicjować i finansować prace interwencyjne. W ramach tego działania pracodawcy, którzy zatrudnią bezrobotnego w zamian uzyskają refundację kosztów zarówno wynagrodzenia jak i ubezpieczenia społecznego. Prace interwencyjne mogą trwać od 6 do 12 miesięcy, jeżeli refundacja będzie obejmować, co drugi miesiąc. Skorzystać z niej mogą:

- Bezrobotni do 25 roku życia,
- Kobiety długotrwale bezrobotne, które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia,
- Osoby pozbawione wolności, które po odbyciu kary nie podjęły zatrudnienia,
- Niepełnosprawni bezrobotni,

W przypadku wyżej wymienionych osób bezrobotnych prac interwencyjne mogą trwać nawet 18 miesięcy, jeżeli refundacja obejmie, co drugi miesiąc.

- Samotnie wychowująca, co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia.
- Bezrobotni powyżej 50 roku życia – w ich przypadku prace mogą trwać najdłużej do 24 miesięcy. Jeżeli będzie refundowany, co drugi miesiąc to nawet 48 miesięcy.
- Bez kwalifikacji, wykształcenia i doświadczenia zawodowego.

Wysokość refundacji określona zostaje na podstawie umowy zawartej między zatrudniającym a urzędem pracy.

Prace społecznie użyteczne – to forma aktywizacji, która weszła w życie z dniem 1 listopada 2005 roku, do której kierowane są przez starostę osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku. Prace organizowane są przez pomoc społeczną w jednostkach gminnych lub organizacjach i instytucjach zajmujących się pomocą charytatywną w miejscu zamieszkania w wymiarze 10 godzin tygodniowo za nie mniej niż 6 złotych za godzinę, które mogą być refundowane maksymalnie w 60%, przy czym osoba pracująca nie traci statusu osoby bezrobotnej, ponieważ nie zostaje nawiązany stosunek pracy między osobą bezrobotną a podmiotem, dla którego wykonuje swoją pracę. Wynagrodzenie za pracę społecznie użyteczną stanowi przychód z innych źródeł, które opisane są w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych. Odmowa podjęcia takiej pracy oznacza utratę statusu bezrobotnego. Wprowadzenie prac społecznie użytecznych miało na celu zapewnienie

możliwości uzyskania minimalnego dochodu, wsparcie bezrobotnego w działaniach aktywizacyjnych oraz ograniczyć pracę w „szarej strefie”.

Wszystkie formy aktywizacji zawodowej prowadzone przez instytucje rynku pracy przy wsparciu doradców zawodowych mają na celu podniesienie aktywności osób bezrobotnych. A wszelkie przejawy aktywności polegają na zaspokojeniu niezbędnych potrzeb i polepszenie życia zawodowo – społecznego.

Roboty publiczne – zajmują się problematyką ochrony środowiska, oświaty, sportu, bezrobocia, pomocy społecznej itp. Organizowane są przez gminy, organizacje trzeciego sektora, które zatrudniając bezrobotnych w pełnym wymiarze czasu pracy przy robotach publicznych mogą otrzymać w okresie 6 miesięcy dofinansowanie ze środków budżetu państwa. Do robót publicznych mogą zostać skierowane wyłącznie osoby, które są:

- Kobietami długotrwale bezrobotnymi,
- Osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia,
- Niepełnosprawni bezrobotni,
- Samotnie wychowująca, co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia,
- Bezrobotni powyżej 50 roku życia,
- Bez kwalifikacji, wykształcenia i doświadczenia zawodowego.

Urząd pracy na okres 6 miesięcy może skierować na połowę wymiaru czasu pracy:

- Bezrobotnych do 25 roku życia,
- Kobiety długotrwale bezrobotne.

Refundacja poniesionych kosztów na wynagrodzenie i składki związane z zatrudnieniem nie może przekroczyć 50% przeciętnego wynagrodzenia.

Staż jest powszechnie stosowanym przez Urzędy Pracy instrumentem aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.

W Ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy staż został zdefiniowany jako „nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do

wykonywania pracy, przez wykonywanie zadań w miejscu pracy, bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą”.

Celem stażu jest umożliwienie osobie bezrobotnej nabycia praktycznych umiejętności niezbędnych do pozyskania przyszłego zatrudnienia oraz zdobycie doświadczenia zawodowego w rzeczywistych warunkach pracy, które wpłyną na wzrost wartości na rynku pracy. Dodatkowo stażysta ma możliwość zaprezentowania się pracodawcy, a ten ma możliwość sprawdzenia stażysty pod kątem jego ewentualnego zatrudnienia po zakończeniu stażu.

Powiatowy Urząd Pracy może skierować do odbycia stażu bez nawiązania stosunku pracy na okres od 3 do 12 miesięcy bezrobotnego lub niepełnosprawnego poszukującego pracy:

- do 25 roku życia,
- który nie ukończył 27 roku życia - w okresie 12 miesięcy od dnia określonego w dyplomie, świadectwie lub innym dokumencie poświadczającym ukończenie szkoły wyższej.

Powiatowy Urząd Pracy może skierować na okres do 6 miesięcy do odbycia stażu bez nawiązania stosunku pracy:

- bezrobotnych długotrwale, albo po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego,
- bezrobotnych kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka,
- bezrobotnych powyżej 50 roku życia,
- bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego,
- bezrobotnych, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia,
- bezrobotnych samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia,
- niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy.

Staż zorganizowany może być:

- u pracodawcy,
- w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub u pełnoletniej osoby fizycznej,

- w organizacji pozarządowej,
- u przedsiębiorcy nie zatrudniającego pracownika na zasadach przewidzianych dla pracodawców.

Przygotowanie zawodowe – przeznaczone zostało dla osób długookresowo bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych oraz będących po 50 roku życia lub wychowujących samotnie dziecko do 7 roku życia, lub będącą osobą bezrobotną niepełnosprawną. Bezrobotni w trakcie przygotowania zawodowego, stażu otrzymują od starosty wynagrodzenie w wysokości 140% zasiłku dla bezrobotnych. Maksymalny czas trwania przygotowania zawodowego wynosi 6 miesięcy.

Doradztwo zawodowe – „jest dziedziną aktywności, której podstawowe zadanie można określić jako pomoc ludziom w znalezieniu właściwego miejsca na rynku pracy [...] oraz pomoc w optymalnym wyborze zawodu i kierowania własną karierą zawodową.” Można, zatem przedstawić doradcę zawodowego jako osobę godną zaufania, która pełni funkcję pomocową i służy profesjonalnym wsparciem i wiedzą. Doradztwo zawodowe – odnosi się głównie do osobowościowych i motywacyjnych aspektów wyboru zawodu. Istotną rolę odgrywa pozytywna relacja między doradcą a klientem. Doradca wspiera, udziela rad, natomiast radzący się decyzje podejmuje samodzielnie. Im większe kompetencje i kwalifikacje doradcy zawodowego, które określone zostały w Ustawie z 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy tym większa wiedza praktyczna oraz większa wiedza z różnych dziedzin poradnictwa zawodowego doradcy.

W gminie Pomiechówek z aktywizacji zawodowej w formie prac interwencyjnych w latach 2011 – 2015 zostało skierowanych łącznie 11 osób, szczegółowe dane przedstawia tabela 11.

Tabela 11. Liczba osób z gminy Pomiechówek, którzy zostali skierowani do prac interwencyjnych w latach 2011 - 2015

PRACE INTERWENCYJNE				
2011	2012	2013	2014	2015
1	2	8	8	11

Źródło: Dane PUP w Nowym Dworze Mazowieckim.

2.7. KWESTIE PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość – jest to zbiór czynów zabronionych ustawowo pod groźbą kary, a popełnionych na obszarze danej jednostki terytorialnej. Przestępczość jest zjawiskiem społecznym. Charakteryzuje się następującymi cechami:

- stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego,
- wyraża się we wzroście liczby osób, które popełniły przestępstwa w stosunku do ogółu ludności

Wyróżnić można kilka czynów wpływających na zjawisko przestępczości. Zalicza się do nich gęstość zaludnienia, udział kobiet i nieletnich w ogólnej liczbie ludności, a także poziom urbanizacji, bezrobocie, ubóstwo, poziom zamożności, poziom wykształcenia, warunki życia ludności. Dane dotyczące popełnionych przestępstw na obszarze Gminy Pomiechówek przedstawia tabela 12.

Tabela 12. Zestawienie przestępstw popełnionych na obszarze Gminy Pomiechówek

Przestępstwa	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba przestępstw ogółem	227	203	209	179	184
Przestępstwa drogowe oraz art. 178a § 1kk, §2kk	73	77	_____	10	8
Kradzież z włamaniem	22	18	15	16	12
Rozboje, wymuszenia	5	_____	1	1	1
Przestępstwa narkotykowe	1	4	5	6	13
Kradzieże	41	20	12	17	21
Przestępstwa gospodarcze	17	20	12	15	16
Uszkodzenia rzeczy	5	4	5	4	5
Bójka i pobicia	2	2	_____	1	4
Nietrzeźwi kierowcy	_____	_____	82	30	27
Inne	61	58	77	79	77

Źródło: Dane Posterunku Policji w Pomiechówku.

Od 2011 do 2013 roku liczba przestępstw ogółem w gminie Pomiechówek zmalała. W 2011 roku na terenie gminy przestępstw ogółem było 227, zaś w 2013 roku liczba ta zmniejszyła się do 209 przestępstw.

Wykroczenie – jest czynem społecznie szkodliwym, zabronionym przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia pod groźbą aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 5000 złotych lub nagany. Nie popełnia wykroczenia sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

Tabela 13 przedstawia dane szczegółowe dotyczące wykroczeń popełnionych na obszarze Gminy Pomiechówek w latach 2011 -2013.

Tabela 13. Zestawienie wykroczeń popełnionych na obszarze Gminy Pomiechówek

Wykroczenia	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba wykroczeń ogółem	55	62	96	682	1049
Wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	18	37	75	15	90
Wykroczenia przeciwko osobie	-----	-----	1	4	1
Wykroczenia przeciwko zdrowiu	-----	-----	-----	-----	-----
Wykroczenia przeciwko mieniu	15	17	17	32	21
Wykroczenia przeciwko obyczajowości publicznej		2	2	2	4
Ust. O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	1	1	1	96	234
Inne	21	5	-----	553	759

Źródło: Dane Posterunku Policji w Pomiechówku.

Wykroczeń na terenie gminy od roku 2011 do 2015 przybyło, w 2011 roku było ich ogółem 55 i do 2015 roku liczba ta wzrosła do 1049 wykroczeń. Najwięcej wykroczeń było

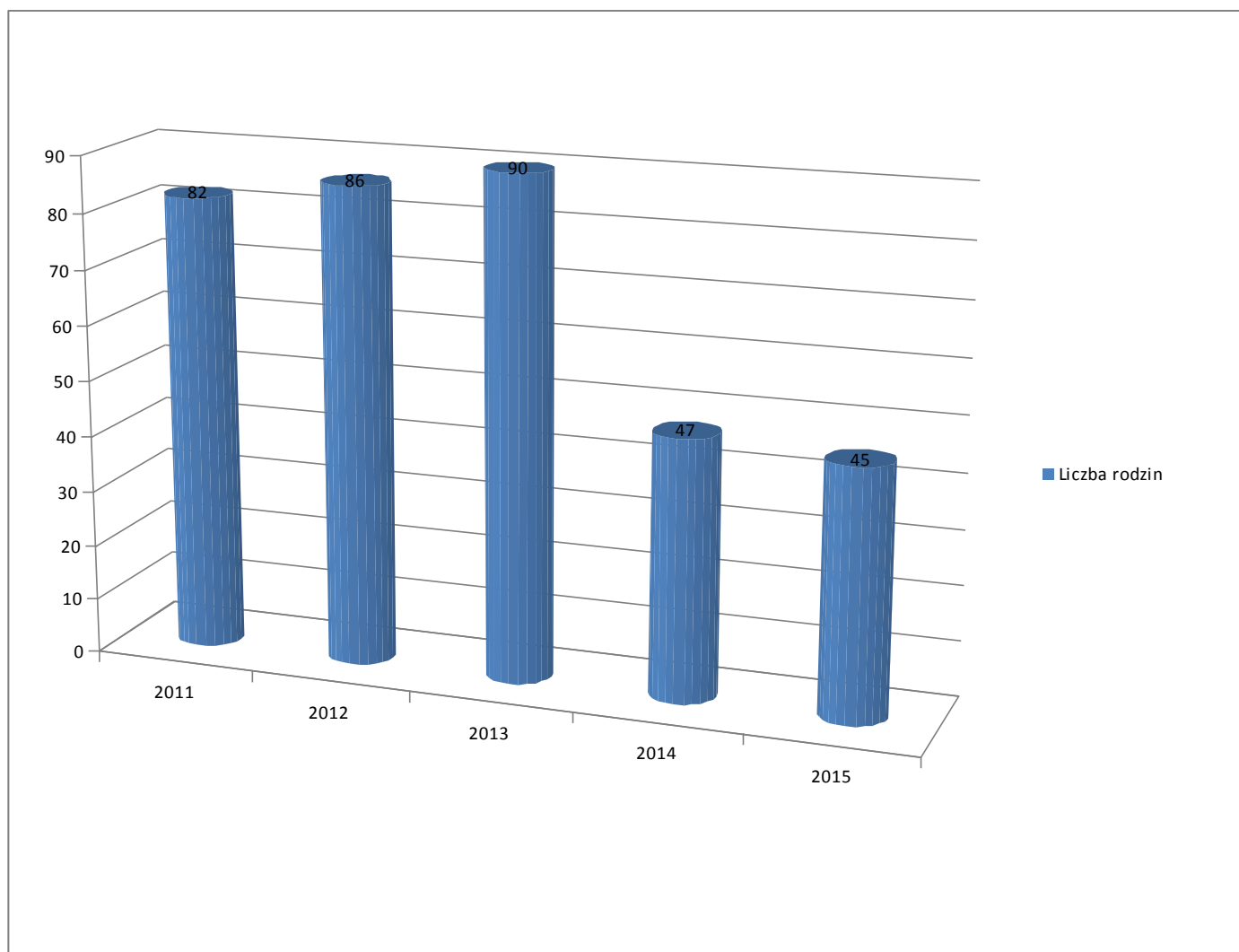
przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu oraz wykroczeniu przeciwko mieniu jak również na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Pomiechówek.

2.8. PROBLEM UZALEŻNIEŃ

Uzależnienie w znaczeniu potocznym rozumiane jest jako nabyta silna potrzeba wykonywania jakiejś czynności lub zażywania jakiejś substancji, a w szczególności alkoholu, mówimy wtedy o alkoholizmie, narkotyków – narkomania, leków – lekomania, w szerszym znaczeniu za osoby uzależnione uważa się także nadużywające gier hazardowych, oglądanie telewizji, Internetu, zakupów czy też pracy. Oszacowanie skali problemu różnych uzależnień jest trudne z uwagi na znaczny odsetek osób dotkniętych problemem.

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również ogólny stan zdrowia populacji, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami, środowiskiem rodzinnym i środowiskiem zawodowym. Dane dotyczące przyznawania pomocy przez OPS z powodu alkoholizmu przedstawia wykres 16.

Wykres 16. Alkoholizm jako przyczyna przyznawania pomocy przez OPS

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pomiechówku.

Alkohol zajmuje szczególne miejsce wśród substancji spożywanych przez człowieka. Znaczenie i rola konsumpcji alkoholu są bardzo różnorodne (np.; z uwagi na uwarunkowania kulturowe). Dla wielu ludzi spożywanie alkoholu jest elementem życia towarzyskiego. Szkody, jakie mogą być powodowane przez alkohol wykraczają poza sferę życia osoby pijącej, obejmując całe rodziny i różnorodne grupy społeczne w populacji. Alkoholizm jest jednym z głównych problemów społecznych w Polsce.

Aby przeciwdziałać uzależnieniom najważniejsza jest profilaktyka, – której celem jest eliminowanie lub redukcja ryzyka tkwiącego w jednostce i w jej środowisku społecznym.

To oddziaływania, które są nastawione na wzmocnienia czynników chroniących tkwiących w jednostce i w jej środowisku społecznym. Profilaktyka musi uwzględniać:

- profilaktykę pierwszego stopnia (prewencja pierwotna), – czyli oddziaływanie na osoby, które jeszcze nigdy nie zażywały środków psychoaktywnych oraz na ich rodziny:
  - a) promocja zdrowego trybu życia,
  - b) opóźnienie wieku inicjacji,
- profilaktykę drugiego stopnia (prewencja wtórna) – czyli interwencje w sytuacji kiedy problem dopiero się zaczyna, bo ktoś zażywa niewielkie ilości, jak robią to nastolatki i młodzi dorośli:
  - a) ograniczenie głębokości i czasu trwania dysfunkcji,
  - b) umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych,
- profilaktyka trzeciego stopnia – kiedy uzależnienie już się rozwinęło, czyli leczenie:
  - a) przeciwdziałanie pogłębieniu się procesu chorobowego i degradacji społecznej oraz umożliwienie powrotu do normalnego życia w społeczeństwie (leczenie, rehabilitacja, resocjalizacja).

Wpływ alkoholu na organizm

Alkohol jest jedną z najpowszechniej stosowanych trucizn ośrodkowego układu nerwowego. Badania kliniczne i antropologiczne wykazują, że układ pokarmowy alkoholika, jego wątroba, narządy krążenia, nerki, a przede wszystkim ośrodkowy układ nerwowy, ulegają zmianą. Upośledzenie czynności tych narządów zwiększa się w miarę trwania nałogu i ustrój ulega daleko idącemu wyniszczeniu.

Pozorny dobry wygląd alkoholika często zwodzi jego samego i rodzinę. Zmiany w układzie nerwowym mają swoje podłoże w uszkodzeniu komórek nerwowych mózgu, rdzenia kręgowego i pni nerwów obwodowych.

Jednorazowe użycie napojów wysoko procentowych wywołuje różne skutki, zależnie od ilości napoju alkoholowego, zawartości alkoholu, indywidualnej podatności organizmu

oraz szeregu innych czynników, takich jak głód, ogólny stan ustroju. Przy wypiciu większej dawki stwierdza się stan upojenia alkoholowego. Początkowo zjawia się wzmożone samopoczucie, euforia, słabną hamulce korowe. Tok mowy, układ zdań ulega zaburzeniom i pojawiają się niedorzeczne sformułowania. Jeszcze większe upojenie rozpoznaje się po zaburzeniach orientacji, chwiejnym chodzie, nieplanowanych ruchach i nieartykułowanej mowie. Dalsze pogłębienie prowadzi nawet do groźnego dla życia stanu śpiączki. Zwykle jednak

w okresie dezorientacji alkoholik zapada w sen, z którego budzi się z poczuciem ogólnego rozbicia, z objawami nieżytu żołądka i jelit, bólami głowy, czyli z przysłowiowym „kacem”. Ponieważ alkohol stanowi w tym przypadku silny bodziec, chwilowa poprawa stanu ogólnego i samopoczucia skłania alkoholika do ponownego spożycia alkoholu. W ten sposób wytwarza odruch warunkowy, który z trudnością tylko ulega wygasaniu.

Częste używanie alkoholu wywołuje alkoholizm przewlekły. Cechuje się zaburzeniami psychicznymi, jak powierzchowną, płytką oceną, zaburzeniami uwagi, łatwym męczeniem się i pewnymi zaburzeniami pamięci. Zaznaczają się zmiany charakteru: chory staje się brutalny, bezwzględny i pobudliwy. W miarę rozwoju choroby zmiany te pogłębiają się i mówią o psychodegradacji alkoholika.

Społeczne znaczenie alkoholizmu

Alkohol wywiera działanie na każdego pijącego, zwłaszcza zaś na człowieka w okresie rozwoju i wzrostu. Alkoholizm powoduje wiele cierpień psychicznych i fizycznych, a tym samym przyczynia się do wzrostu śmiertelności i obniżenia zdrowotności społecznej. W rodzinach alkoholików częściej niż w innych rodzą się dzieci z padaczką i niedorozwojem umysłowym.

Nadużywanie alkoholu obniża zdolność do pracy, a tym samym wartość oraz poziom produkcji. Alkoholik wskutek złego trybu życia i nieostrożności doprowadza do nieszczęśliwych wypadków, dewastacji, wzrasta u niego poziom agresywności wywołany przez substancję alkoholową, powodując wszelkiego rodzaju zaczepki i konflikty.

Wypadki komunikacyjne na drogach w większości przypadków spowodowane są przez alkohol. Alkoholik potrzebując pieniędzy na „procentowe trunki” może posunąć się do

oszustw, kradzieży, przestępstwa, występów chuligańskich w tym np: zakłócanie spokoju publicznego.

Degradacja psychiczna spowodowana chorobą alkoholową prowadzi do zaniku poczucia etycznego i moralnego, co odbija się na rodzinie alkoholika. Szczególnie ważnym problemem jest dostępność alkoholu dla dzieci i młodzieży. Zwłaszcza spożywanie alkoholi niskoprocentowych, które są postrzegane jako alkohole mało niebezpieczne i społecznie akceptowane.

W nowelizacji ustawy z dnia 26 października 1982 roku O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dn. 17 kwietnia 1993 roku po raz pierwszy wprowadzone zostało pojęcie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Ustawa nałożyła na gminę obowiązek uchwalania tego programu oraz określiła, że środki finansowe wpływające do budżetu z tytułu opłat za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych, mogą być wydatkowane jedynie na realizację w/w programu.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2014 liczyła sześciu członków. Koordynatorem gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku oraz Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Podjęte działania przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przedstawia tabela 14.

Tabela 14. Podjęte działania przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2011 -2013

Działania	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba nowych osób zgłoszonych na Komisję	38	45	65	15	14
Liczba wysłanych zaproszeń na Komisję	44	46	65	20	16
Liczba osób, z którymi przeprowadzono rozmowy o podjęcie leczenia dobrowolnie	14	10	18	10	8
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	2	2	0	0	0

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pomiechówku.

Największa liczba nowych osób zgłoszonych na Komisję była w roku 2013 wyniosła 65 osób. W latach 2011 – 2015 przez GKRPA zostało wysłanych 191 zaproszeń, zaś z 60 osobami zostały przeprowadzone rozmowy o podjęcie dobrowolnego leczenia. Ponadto GKRPA w latach 2011 – 2015 na przymusowe leczenie skierowała 4 osoby.

Z pomocy terapeutycznej skorzystało 80 osób w 2011 roku z czego 55 osób, to osoby uzależnione, a 25 osób współuzależnione. W 2012 roku liczba wzrosła do 83 osób z czego 57 osób uzależnionych, a 26 osób współuzależnionych. W 2013 roku z pomocy terapeutycznej skorzystały 84 osoby, 57 osób uzależnionych i 27 osób współuzależnionych. W roku 2014r. Z pomocy skorzystało 75 osób w tym 58 uzależnionych, 17 współuzależnionych, natomiast w 2015r. Liczba ta wzrosła do 76 osób w tym 59 uzależnionych i 17 współuzależnionych.

Na zadania realizowane w ramach polityki społecznej, aby przeciwdziałać alkoholizmowi Ośrodek Pomocy Społecznej w Pomiechówku w 2015 roku wydał 125 442 zł, co stanowiło 3% wydatków.

Narkomania

Coraz szerszego zasięgu – zwłaszcza wśród młodego pokolenia nabiera problem narkomanii. Na problemy związane z narkotykami należy patrzeć w szerokiej perspektywie i widzieć je w kontekście problemów powodowanych przez używanie substancji psychoaktywnych. Zwiększa się dostępność do narkotyków, jak też systematycznie obniża się granica wieku inicjacji środków odurzających wśród dzieci i młodzieży, co jest bardzo niepokojącym problemem społecznym.

Zgodnie ze stanowiskiem Światowej Organizacji Zdrowia wszelkie substancje psychoaktywne – niezależnie od tego, czy legalnie dostępne, czy nielegalnie, są groźne dla zdrowia i życia.

Podstawą prawną działań związanych z rozwiązywaniem problemów narkomanii jest ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2005 r. nr 179, poz. 1485 z późn. zm.). Zadania dla jednostek samorządu terytorialnego, m.in. dla samorządu województwa ujęte zostały w art. 2 ust. 1 i 2, w art. 5 ust. 1 oraz art. 9 niniejszej ustawy.

Art. 2.1. Przeciwdziałanie narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:

- 1) działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą;
- 2) leczenie, rehabilitację osób uzależnionych;
- 3) ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych;
- 4) nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- 5) zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- 6) nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Zjawisko narkomanii jest złożonym zjawiskiem, które charakteryzuje się wieloma uwarunkowaniami np.; filozoficznymi, religijnymi, psychologicznymi, wychowawczymi, społecznymi, ekonomicznymi. W znacznej mierze problem narkomanii dotyka młodzież, z różnych przyczyn np.;

- Przyczyn tkwiących w środowisku rodzinnym,
- Przyczyn tkwiących w środowisku szkolnym,
- Przyczyn tkwiących w środowisku rówieśniczym,
- Negatywnych wzorców płynących ze świata mass mediów.

Narkotyki- potoczna nazwa niektórych substancji odurzających działających na ośrodkowy układ nerwowy. Z prawnego punktu widzenia narkotykiem jest każdy środek charakteryzujący się dużymi możliwościami nadużywania i znaczną tendencją do uzależniania. Narkotyki dzieli się na:

- Naturalne (np. opium),
- Półsyntetyczne (np. heroina),
- Syntetyczne (np. metadon- w praktyce najgroźniejsze, często produkowane w „domowych laboratoriach” często stanowią śmiertelną truciznę).

WHO wyróżnia nieco inny podział substancji narkotycznych:

- Opiaty np. heroina, morfina, kodeina, tebaina,
- Psychostymulant np. amfetamina, met amfetamina,
- Kokaina,
- Marihuana i haszysz,
- Halucynogeny,
- Psychodeliki,
- Środki lotne – kleje,
- Leki uspokajające i barbiturany.

Warto w tym miejscu wskazać na najważniejsze przyczyny występowania problemów uzależnień, zwłaszcza wśród młodego pokolenia:

- niewystarczająca wiedza na temat zjawiska narkomanii i uzależnienia alkoholowego: głównymi źródłami informacji o uzależnieniach są: media, dopiero na drugim planie pojawia się szkoła i rodzina.
- łatwy dostęp do narkotyków, zarówno na terenie szkoły jak i poza nią, tj. w miejscach częstych spotkań młodzieży, takich jak dyskoteki, puby, prywatki,
- występowanie problemów szkolnych, rodzinnych i społecznych (brak perspektyw życiowych rodziny, bezrobocie, trudna sytuacja finansowa),
- niezaradność młodzieży w radzeniu sobie z trudami życia codziennego i związana z tym ucieczka w świat uzależnień,
- ciekawość oraz nieświadomość szybkiego uzależnienia się od niektórych narkotyków i alkoholu, pragnienie dopasowania się do otoczenia znajomych, podatność młodych ludzi na negatywne wpływy otoczenia,
- brak natychmiastowej reakcji ze strony szkoły i rodziny, spowodowany albo brakiem wiedzy na temat objawów zażywania narkotyków bądź też niewystarczającym zainteresowaniem dorastającym dzieckiem; szczególnie niepokojącym zjawiskiem jest skala inicjacji alkoholowej w towarzystwie i za aprobatą rodziców.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla gminy Pomiechówek obejmuje następujące kierunki działania w ramach profilaktyki, leczenia, rehabilitacji oraz monitoringu:

- Zwiększenie zaangażowania samorządu terytorialnego w przeciwdziałanie narkomanii w szczególności poprzez wspieranie lokalnych i regionalnych inicjatyw w zakresie pierwszo – i drugorzędowej profilaktyki narkomanii oraz działań interwencyjnych adresowanych w szczególności do dzieci i młodzieży zagrożonych narkomanią.
- Podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku.
- Poprawa dostępności świadczeń na poziomie regionalnym i lokalnym.
- Rozwój i konsolidacja systemu informacji o narkotykach i narkomanii.

W ramach projektu gminnego przeciwdziałania narkomanii głównym zadaniem jest pomoc psychologiczna prowadzona dla osób, uczniów i rodziców dotkniętych problemem uzależnień.

W ramach tych działań były organizowane:

- indywidualne konsultacje z rodzicami podejrzewającymi swoje dzieci o branie środków psychoaktywnych,
- informowanie o placówkach stacjonarnych leczących osoby uzależnione,
- udzielanie konsultacji rodzicom mającym problemy wychowawcze z dziećmi w każdym wieku.

3. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest podstawą do zdiagnozowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest skuteczną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką społeczną gminy. Analiza SWOT zawiera określenie czterech grup czynników: „mocnych stron” - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony polityki społecznej, i które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej wzmocnieniu; „słabych stron” - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki społecznej, i które nie wyeliminowane będą ją osłabiać; „szans” - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych; „zagrożeń” - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla rozwiązywania problemów społecznych.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze zdiagnozowane problemy społeczności lokalnej. • działalność instytucji pracujących na rzecz osób potrzebujących (GOPS, PCPR, PUP, kuratorzy, biblioteki, GOK, pedagodzy szkolni), • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin (TPD, Stowarzyszenie Parafii Pomiechówek „Akcji Katolickiej, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Gniazdo”, • Współpraca z GKRPA i Zespołem Interdyscyplinarnym, • dostępność do bezpłatnego poradnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> • niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców, • niewystarczająca oferta socjalna dla rodzin, • niewystarczający system informacyjny, koordynacji i współpracy między instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi , • mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej, • istnienie szarej sfery zatrudnienia, • brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego, • brak organizacji społecznych w zakresie

<p>specjalistycznego, realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje samorządowe, (Urząd Gminy, OPS, PCPR),</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykwalifikowana i kompetentna, stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pomocy społecznej, • dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych, psychologa, • otwartość samorządu gminnego i ośrodka pomocy społecznej na współpracę ze środowiskiem lokalnym, • ogólnie dostępna oferta pomocy i różnorodność form wsparcia w zakresie bezrobocia, uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i innych problemów dotyczących mieszkańców; • oferty sportowe oraz baza lokalowa (m.in. dostępność gminnych obiektów sportowych, kluby sportowe, place rekreacyjne projekty sportowe realizowane przez Gminę), • funkcjonowanie na terenie gminy placówek służby zdrowia, • dostępność do przedszkoli i instytucji opiekuńczej, dziennego, • wdrażanie przez gminę programów i projektów ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów mieszkańców Pomiechówka, • otwartość na nowe rozwiązania., • powierzanie i wspieranie zadań działalności organizacji pozarządowych, • instytucje na terenie gminy działające na rzecz rodziny i dziecka, (GOK, Biblioteka, Szkoły, 	<p>organizacji grup wsparcia i grup samopomocowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych, • długotrwałe bezrobocie, • starzenie się mieszkańców, • problemy osób starszych. <p>C.d.</p>
---	---

Przedszkole, ośrodki wsparcia dziennego, opieka nad dziećmi do 3 lat – opiekun dzienny).	
--	--

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost jakości usług świadczonych przez podmioty realizujące zadania pomocy społecznej, • regulacje prawne bardziej przyjazne rodzinie, • zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych, • wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę, • utrzymanie stanowiska pracy asystenta rodziny, • funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych, • możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na projekty celem przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin zagrożonych, • prospołeczna polityka państwa (500+), • polityka wobec rodziny- świadczenie rodzicielskie, • rozwijający się wachlarz instrumentów prawnych w zakresie pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • alienacja społeczna, • preferowanie konsumpcyjnego stylu życia, • ubożenie społeczeństwa i osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny, • niekorzystne zjawiska demograficzne, • brak perspektyw kształcenia adekwatnego do późniejszych możliwości zatrudnienia, • długotrwałe bezrobocie, • niestabilny system prawny w zakresie wspierania rodziny i pomocy społecznej, • brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne, • rosąca ilość rodzin wieloproblemowych, • uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko tzw. „dziedziczenia biedy”, • brak dostatecznych środków finansowych na walkę z problemami społecznymi.

4. PODSUMOWANIE

Dokonując diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Pomiechówek, skorzystano z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej.

Wszelkie pozyskane informacje pozwoliły na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- utrzymującą się liczbę rodzin dysfunkcyjnych zmagających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, co m.in. wymaga udzielenia odpowiedniej pomocy w wychowaniu i opiece (m.in. poprzez prowadzenie edukacji w zakresie właściwego wypełnienia ról rodzicielskich, tworzenie grup wsparcia dla rodziców, w tym osób samotnie wychowujących dzieci, zapewnienie im odpowiedniego dostępu do wsparcia specjalistycznego oraz ze strony asystenta rodziny),
- długotrwałe bezrobocie prowadzące do ubóstwa, które dotyka tak osoby młode, z niewielkim stażem pracy lub bez stażu pracy, jak i osoby mające kilkunastoletnie doświadczenie zawodowe,
- utrzymującą się liczbę rodzin zmagających się z problemami uzależnień głównie alkoholizm,
- niekorzystne zmiany demograficzne w gminie powodujące postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, a tym samym zwiększające ryzyko chorób i niepełnosprawności,
- podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego,
- doskonalenie lokalnego sektora pomocy społecznej oraz podejmowanie na szerszą skalę współpracy z organizacjami pozarządowymi przy realizacji zadań z zakresu polityki społecznej.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunkowych działań niezbędnych do podjęcia w latach 2016– 2020.

5. MISJA

Misja to zwięzłe, realistyczne sformułowanie filozofii, celów i zasad rozwoju strategicznego uwzględniające identyfikację podstawowych problemów oraz analizę SWOT.

Misja w sferze polityki społecznej na lata 2016-2020

OPRACOWANIE INSTYTUCJONALNYCH, ORGANIZACYJNYCH I FINANSOWYCH INSTRUMENTÓW UMOŻLIWIAJĄCYCH WDRAŻANIE PROGRAMÓW POZWALAJĄCYCH NA SKUTECZNE:

- REDUKOWANIE ZJAWISKA UBÓSTWA,
- WSPARCIE RODZINY ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ZASPOKAJANIA POTRZEB DZIECI I MŁODZIEŻY,
- WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH,
- WSPARCIE OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH,
- PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM.

6. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGII

CEL STRATEGICZNY 1. DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU REDUKOWANIE UBÓSTWA

Metodą przeciwdziałania powstawaniu i rozszerzaniu się ubóstwa jest osiągnięcie możliwie najwyższego wzrostu produktu narodowego i wprowadzenie mechanizmów, które w warunkach prowadzenia aktywnej polityki społecznej zapewniłyby sprawiedliwy podział tego produktu.

Ważna jest skala poczynań lokalnych, zależnych w wielkiej mierze od inicjatywy samorządu terytorialnego, lokalnych i ponadlokalnych organizacji pozarządowych, a także aktywności obywatelskiej w organizacjach charytatywnych.

Strategia aktywnego przeciwdziałania ubóstwu musi stanowić integralny element polityki społeczno- gospodarczej państwa, samorządów władz lokalnych.

Ponadto zadaniem gminy w kierunku ograniczenia ubóstwa może być nasilenie działań ułatwiających podniesienie dochodów rodzin między innymi przy wykorzystaniu możliwości Ośrodka Pomocy Społecznej, urzędu pracy oraz organizacji pozarządowych. Przede wszystkim należy stworzyć takie warunki, aby praca i dochody z niej wzięły prymat nad zasiłkami z pomocy społecznej.

Polityka walki z ubóstwem powinna obejmować zwalczanie okoliczności sprzyjających pojawianiu się ubóstwa bądź jego utrwalaniu. Gmina powinna rozwijać system różnorodnych programów lokalnych, których celem będzie doprowadzenie do trwałej poprawy położenia poszczególnych kategorii ludzi.

Praca socjalna, świadczona poprzez pracowników OPS może również przyczynić się do łagodzenia następstw ubóstwa. Pracownicy socjalni do realizacji zamierzonych celów mogą wykorzystywać np; kontrakt socjalny.

Kontrakt socjalny – jest to pisemna umowa zawarta z osobą, rodziną ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej (ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej). Kontrakt zawiera opis sytuacji życiowej osoby lub rodziny oraz opis działań koniecznych do podjęcia przez nią działań, a także formę,

zakres i czas – okres przez jaki Ośrodek Pomocy Społecznej będzie świadczył pomoc dla tej osoby bądź rodziny. W kontrakcie odnotowuje się wszystkie uwagi, dotyczące realizacji kontraktu.

Okres na jaki zawierany jest kontrakt socjalny dostosowany jest z jednej strony do sytuacji życiowej, w jakiej znajduje się osoba zawierająca kontrakt, a z drugiej – do form wsparcia, zaproponowanych przez Ośrodek.

Odmowa zawarcia kontraktu socjalnego lub niedotrzymywanie jego postanowień mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczenia, uchylecia decyzji o przyznaniu świadczenia lub wstrzymanie świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Sporządzenie i podpisanie kontraktu ma na celu:

- Zmniejszenie postawy roszczeniowej beneficjentów Ośrodka, wobec których pracownicy socjalni są w tym momencie bezradni,
- Stworzenie płaszczyzny porozumienia,
- Określenie sposobu współdziałania w rozwiązaniu problemów osoby lub rodziny, która znalazła się w trudnej sytuacji życiowej, z uwzględnieniem możliwości wykorzystania zasobów środowiska lokalnego,
- Budowania strategii małych kroków,
- Jasne określenie warunków współpracy,
- Umożliwienie monitorowania skuteczności współpracy.

CEL OPERACYJNY 1.1. AKTYWIZACJA ŚWIADCZENIOBIORCÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

- ✓ Wprowadzanie innowacyjnych metod pracy z długotrwałym świadczeniobiorcą,
- ✓ Tworzenie i realizacja programów pomocy prowadzących do usamodzielnienia,
- ✓ Wspieranie szkoleń zawodowych przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy,
- ✓ Wspieranie staży zawodowcy przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy,
- ✓ Wspieranie warsztatów aktywizacji zawodowych przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy ,
- ✓ Rozwój wolontariatu.

CEL OPERACYJNY 1.2. WSPIERANIE OSÓB W WIEKU 50+ NA RYNKU PRACY

- ✓ Wspieranie szkoleń zawodowych,
- ✓ Tworzenie grup wsparcia,
- ✓ Rozwój poradnictwa specjalistycznego,
- ✓ Wspieranie przedsiębiorczości- dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

CEL OPERACYJNY 1.3. ZAPOBIEGANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU OSÓB DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH

- ✓ Wspieranie szkoleń zawodowych,
- ✓ Tworzenie grup wsparcia,
- ✓ Wspieranie poradnictwa specjalistycznego.

KIERUNKI DZIAŁAŃ :

1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmująca m.in. organizowanie stażów absolwenckich i przygotowywania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych, szkoleń i kursów umożliwiających podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.
2. Zmniejszanie skutków bezrobocia i ubóstwa poprzez systematyczną pomoc finansową i rzeczową realizowaną przez Ośrodek Pomocy Społecznej.
3. Objęcie pracą socjalną osób marginalizowanych, w tym bezrobotnych (długotrwale i chronicznie bezrobotnych), aby zachęcać do systematycznego poszukiwania zatrudnienia, wzięcia udziału w kursach i szkoleniach umożliwiających zmianę lub podniesienie kwalifikacji zawodowych.
4. Systematycznego dokształcanie pracowników socjalnych w zakresie kontraktu socjalnego.
5. Podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze i na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

6. Tworzenie sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy, m.in. poprzez promocję gminy oraz opracowanie i wdrożenie systemu dogodnych ulg podatkowych z tytułu podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej.
7. Organizacja lokali socjalnych dla osób zagrożonych lub dotkniętych problemem bezdomności.

Czas realizacji działań:

Realizacja strategii, tj. lata 2016 - 2020.

Realizatorzy:

Urząd Gminy w Pomiechówku, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

CEL STRATEGICZNY 2. WSPARCIE RODZINY ZE SZCZEGÓLNYM
UWZGLĘDNIENIEM POTRZEB DZIECKA I RODZINY

Zadaniem polityki społecznej gminy jest wspieranie najbardziej skutecznych form pomocy osobom, które z różnych przyczyn nie funkcjonują poprawnie. Naturalnym środowiskiem, w którym jednostka słabsza może znaleźć oparcie jest rodzina. Dotyczy to zarówno osób dotkniętych chorobą, niepełnosprawnością, uzależnieniem, jak i osób starszych.

Rodzina jest niezbędnym czynnikiem rozwoju osobowości jednostki oraz miejscem kształtowania i zaspokajania jej podstawowych potrzeb biologicznych, psychologicznych i społecznych. Najważniejszą rolą rodziny, jaką ta spełnia w społeczeństwie jest jej funkcja wychowawcza i opiekuńcza wobec dzieci. To właśnie w obrębie sfery wychowawczej dziecko powinno zaspokajać naturalną potrzebę kontaktów emocjonalnych, potrzebę bezpieczeństwa, kontaktów społecznych, przynależności grupowej, uznania społecznego, nabywania samodzielności, a także potrzeby w zakresie doznań estetycznych i poznawczych.

W konsekwencji utraty rodziny, dezorganizacji jej struktury lub nie wypełnienia przez rodzinę jej funkcji, głównie emocjonalnych i wychowawczych, podstawowe warunki, od których zależy prawidłowy rozwój człowieka, zostają zaburzone. Zakłócony zostaje normalny tok rozwoju psychicznego i społecznego. Natomiast rodzina, nie pełniąca swych podstawowych funkcji wobec dziecka, nie zaspokajająca jego potrzeb psychicznych i społecznych boryka się z problemami opiekuńczo- wychowawczymi o różnym natężeniu.

Dlatego też wydaje się szczególnie zasadne przyjęcie jako priorytetowego celu polityki społecznej- wspieranie opiekuńczo wychowawczej roli rodziny.

Dążenie do tego celu będzie wymagało:

- Wspierania rodziny w jej rozwoju i stwarzaniu odpowiednich warunków dla rozwoju dzieci, udzielania pomocy w przezwyciężaniu trudności materialnych i problemów,
- Opiekuńczo- wychowawczych (terapia, poradnictwo, praca socjalna, pomoc w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych w placówkach wsparcia dziennego),
- Tworzenia sieci poradnictwa prawnego, pedagogicznego i psychologicznego dla dzieci, młodzieży i rodziców,
- Kreowania rozwiązań służących godzeniu ról zawodowych z rodzinnymi, rozwój placówek opieki nad dziećmi w celu podnoszenia aktywności zawodowej i społecznej osób dorosłych,
- Udzielania pomocy rodzinom ubogim oraz zagrożonym ubóstwem, tworzenie systemu pomocy celowej i stypendialnej dla dzieci i młodzieży z takich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci niepełnosprawnych, oraz dalszego usprawniania dożywiania w szkołach,

- Zapewnienia równych szans w nauce dzieciom rozpoczynającym naukę,
- Dalszego podnoszenia poziomu nauczania, podwyższania kwalifikacji zawodowych przez nauczycieli, wpierania uczniów szczególnie uzdolnionych,
- Organizowania zajęć pozalekcyjnych, rozwijania nowoczesnych warunków nauczania, animowania,
- Aktywnych form i działań wychowawczych oświaty,
- Wprowadzania elementów pedagogiki resocjalizacyjnej w odniesieniu do młodzieży nieprzystosowanej społecznie,
- Przeprowadzania systematycznej diagnozy na temat nadużywania alkoholi i środków odurzających (badania ilościowe, co trzy lata- by nie powodować zniekształceń wynikających ze znajomości narzędzi badawczych u tych samych osób; przeprowadzenie spotkań z rodzicami – rozpoznawanie niebezpiecznych zachowań u dzieci),
- Wśród dzieci i młodzieży; rozwijanie profilaktyki uzależnień poprzez rozwijanie sieci świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych, wprowadzania do programów szkolnych tematów promujących zdrowy styl życia,
- Wpierania opieki zdrowotnej i edukacyjnej nad dziećmi niepełnosprawnymi- stworzenie warsztatu terapii zajęciowej,
- Przeciwdziałania przemocy fizycznej i psychicznej wobec dzieci i dorosłych członków rodziny (zwłaszcza wobec kobiet, osób niepełnosprawnych i osób starszych),
- Kreowania programów zmierzających do utworzenia interdyscyplinarnej sieci pomocy opierającej się na współpracy takich instytucji jak szkoły, poradnie, policja, sady, służba zdrowia,
- Rozwijanie idei wolontariatu dla wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych z ternu gminy.

CEL OPERACYJNY 2.1. PODNIESIENIE ŚWIADOMOŚCI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ

- ✓ Pedagogizacja rodziców,
- ✓ Uświadamianie rodzicom ich roli w wychowaniu dzieci,
- ✓ Promowanie prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny,
- ✓ Uświadamianie młodzieży w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej,
- ✓ Rozwój poradnictwa specjalistycznego,
- ✓ Tworzenie gminnych programów w zakresie opieki nad rodziną,
- ✓ Organizowanie bloku spotkań dla rodziców, informujący o sytuacji na lokalnym rynku pracy, popycie na konkretne zawody, wskazywanie możliwości kształtowania aspiracji edukacyjnych i zawodowych u dzieci.

CEL OPERACYJNY 2.2. ZAPOBIEGANIE NIEDOSTOSOWANIU SPOŁECZNEMU

- ✓ Pogadanki wskazujące na prawidłowe wzorce zachowania,
- ✓ Promowanie właściwych zachowań,
- ✓ Promowanie zdrowego stylu życia,
- ✓ Rozwój profilaktyki uzależnień.

CEL OPERACYJNY 2.3. WZMOCNIENIE RELACJI RODZINNYCH POPRZEZ PRAWIDŁOWE SPĘDZANIE WOLNEGO CZASU

- ✓ Zwiększanie świadomości w zakresie prawidłowego zagospodarowania czasu wolnego,
- ✓ Promowanie aktywnego wypoczynku,
- ✓ Wyrobienie nawyku aktywnego wypoczynku rodzinnego,
- ✓ Organizowanie imprez kulturalno- rozrywkowych,
- ✓ Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz kół zainteresowań,
- ✓ Zwiększenie liczby wiejskich świetlic środowiskowych,
- ✓ Doposażenie świetlic środowiskowych i wiejskich,

- ✓ Tworzenie gminnych programów wzmacniających więzi rodzinne,
- ✓ Promowanie oraz rozwój idei wolontariatu.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Zintensyfikowanie i rozwój pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i środowisk niewydolnych wychowawczo.
2. Pomoc materialna i rzeczowa dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej.
3. Pomoc materialna rodzinie w systemie polityki wsparcia rodziny (zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, świadczenie rodzicielskie, świadczenie wychowawcze „Program 500+”).
4. Zapewnienie rodzinom i osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (pedagog, psycholog, prawnik).
5. Pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi poprzez: dożywanie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie poprzez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
6. Kontynuowanie dożywania dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i marginalizacją.
7. Systematyczne współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
8. Systematyczna współpraca z właściwym ze względu na położenie gminy Sądem Rodzinnym oraz kuratorami sądowymi dla rodzin, dzieci i młodzieży.
9. Współuczestnictwo w kampaniach informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej np.: PCPR i inne.

- 10.** Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania wolnego czasu: zajęcia pozalekcyjne (wycieczki, zajęcia sportowo – rekreacyjne, koła zainteresowań itp.), organizowanie o finansowanie wypoczynku letniego i zimowego, wykorzystanie i rozwijanie będącej w posiadaniu gminy bazy oświatowej (modernizacja placówek, doposażenie w pomoce dydaktyczne), kulturalne, i sportowo – rekreacyjnej.
- 11.** Kreowanie rozwiązań służących godzeniu ról zawodowych z rodzinnymi, rozwój placówek opieki nad dziećmi w celu podnoszenia aktywności zawodowej i społecznej osób dorosłych.
- 12.** Zapewnienie równych szans w nauce dzieciom rozpoczynającym naukę.
- 13.** Tworzenie systemu pomocy celowej i stypendialnej dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci niepełnosprawnych.
- 14.** Podnoszenie poziomu nauczania, podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez nauczycieli, wspieranie uczniów szczególnie uzdolnionych.
- 15.** Wprowadzanie elementów pedagogiki resocjalizacyjnej w odniesieniu do młodzieży nieprzystosowanej społecznie.
- 16.** Przeprowadzanie systematycznej diagnozy na temat nadużywania alkoholu i środków odurzających.
- 17.** Wśród dzieci i młodzieży rozwijanie profilaktyki uzależnień poprzez rozwijanie sieci świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych, wprowadzania do problemów szkolnych tematów promujących zdrowy styl życia.
- 18.** Kreowanie programów zmierzających do utworzenia interdyscyplinarnej sieci pomocy opierającej się na współpracy takich instytucji jak: szkoły, poradnie, policja, sądy, służba zdrowia.
- 19.** Rozwijanie idei wolontariatu dla wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych z terenu gminy.
- 20.** Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudność w wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.
- 21.** Zatrudnianie asystentów rodziny oraz promowanie prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich oraz budowania prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników OPS, placówek oświatowych i asystentów rodziny.

22. Zwiększenie dostępności do przedszkola i instytucji opiekuna dziennego
23. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży poprzez poszerzanie ich oferty o elementy socjoterapii.
24. Opracowanie i wdrażanie programów na rzecz rodziny i dziecka (np.; Karty Dużej Rodziny, Karty Pomiechowskiej), w tym współfinansowanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Czas realizacji działań

Realizacja strategii tj. lata 2016-2020.

Realizatorzy:

Urząd Gminy w Pomiechówku, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

CEL STRATEGICZNY 3. BUDOWA SYSTEMU WSPARCIA DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH

Osoby niepełnosprawne w dążeniu do osiągnięcia własnych życiowych celów i warunków życia porównywalnych do tych, które osiągają osoby zdrowe, potrzebują znacznego wsparcia ze strony społeczeństwa. Za wiele obszarów rzutujących na jakość życia tych osób odpowiadają władze lokalne.

Polityka społeczna wytyczająca kierunki działań wobec problemu niepełnosprawności powinna opierać się na Standardowych Zasadach ONZ, mówiących o odpowiedzialności państwa wobec osób niepełnosprawnych i formułujących wytyczne w zakresie polityki dotyczącej niepełnosprawności. Zasady te nie są normami prawa w sensie obligatoryjnym, jednakże mogą służyć jako podstawa opracowania perspektywicznej polityki eliminującej ryzyko dyskryminacji osób niepełnosprawnych.

Spośród 22 zasad na szczególną uwagę zasługują te, które w pierwszej kolejności powinny być wprowadzone w życie tj.:

- Budzenie świadomości (zasada 1),
- Dostępność (zasada 5),
- Kreowanie polityki i planowanie (zasada 14),
- Organizacje osób niepełnosprawnych (zasada 18),
- Szkolenie personelu (zasada 19).

Przy konstruowaniu wytycznych polityki należy uwzględnić również działania Unii Europejskiej na rzecz osób niepełnosprawnych, tj.:

- Walka z dyskryminacją, przeciwdziałanie negatywnym postawom społecznym,
- Zatrudnianie wolne od dyskryminacji,
- Likwidacja i tworzenie miejsc pracy, użyteczności publicznej bez barier architektonicznych,
- Wsparcie w edukacji i uzyskaniu niezależnego życia.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania

Instrumentem mogącym usprawnić proces pomocy osobom niepełnosprawnym, długotrwale chorym oraz seniorom są usługi opiekuńcze.

Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004r. w art. 17 wymienia jako jedno z obowiązkowych zadań własnych Ośrodków Pomocy Społecznej „organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi”.

Usługi takie przysługują osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione oraz osobom w rodzinach, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie nie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Usługi opiekuńcze obejmują więc pomoc w realizacji czynności codziennych (zakupy, wykupienie recept, pomoc w pracach domowych).

Niemniej ważnym zadaniem realizowanym przez Pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej we współpracy z innymi organizacjami działającymi na rzecz tych osób, jest utrzymanie systematycznego kontaktu z seniorami, osobami niepełnosprawnymi, długotrwale, przewlekle chorymi, udzielanie wsparcia w formie przewidywanych świadczeń oraz działanie na rzecz wsparcia społecznego dla tych osób, które w znacznym stopniu wycofały się z życia społeczności lokalnej.

CEL OPERACYJNY 3.1. WZROST AKTYWNOŚCI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

- ✓ Rozwój wolontariatu,
- ✓ Rozwój usług specjalistycznych,
- ✓ Zapewnienie transportu osobom niepełnosprawnym do ośrodków rehabilitacji,
- ✓ Organizowanie imprez kulturalno- rozrywkowych,
- ✓ Profilaktyka dla członków rodzin osób niepełnosprawnych,
- ✓ Pomoc w podjęciu pracy osób niepełnosprawnych,
- ✓ Organizowanie warsztatów terapii zajęciowej,
- ✓ Wspieranie powstawania rodzinnych domów pomocy społecznej,
- ✓ Stworzenie klas integracyjnych,
- ✓ Stworzenie warsztatów dla osób niepełnosprawnych, dorosłych i dzieci.

CEL OPERACYJNY 3.2. UŁATWIENIE FUNKCJONOWANIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM OSÓB STARSZYCH

- ✓ Rozwój wolontariatu, w szczególności na terenie szkół,
- ✓ Rozwój usług specjalistycznych,
- ✓ Organizowanie imprez kulturalno- rozrywkowych dla osób starszych i ich rodzin,
- ✓ Zapewnienie usług opiekuńczych,
- ✓ Edukacja w zakresie funkcjonowania osób starszych w rodzinie.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.
2. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez: propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, ułatwienie kontaktu z placówkami służby zdrowia i placówkami rehabilitacyjnymi (świadczenie transportu, utworzenie na terenie gminy gabinetu rehabilitacyjnego), wspieranie rodzin w opiece nad chorym w domu, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych (rozwój wolontariatu na rzecz usług sąsiedzkich), rozwijanie usług opiekuńczych, w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług.
3. Wsparcie materialne i rzeczowe osób w podeszłym wieku, samotnych i niepełnosprawnych.
4. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego poprzez osoby starsze i niepełnosprawne, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno – społecznych i rekreacyjnych.
5. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy klubu seniora.
6. Rozwijanie współpracy z instytucjami, sektorem pozarządowym i kościołem katolickim, prowadzącymi akcje na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
7. Zabezpieczenie realizacji prawa do nauki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

8. Umożliwienie nauki osobom niepełnosprawnym w systemie ponadgimnazjalnym oraz przygotowanie oferty edukacyjno – szkoleniowej dla niepełnosprawnych dorosłych; rozwój zróżnicowanych form edukacji osób niepełnosprawnych, zwłaszcza kształcenia integracyjnego.
9. Rozwijanie metod i programów integracyjnych w środowisku rówieśniczym o charakterze sportowym i kulturalnym
10. Przygotowanie i realizacja kampanii edukacyjno – informacyjnych na rzecz zmiany stereotypowych wyobrażeń i uprzedzeń wobec osób niepełnosprawnych.
11. Dostosowanie obiektów szkolnych dla potrzeb osób niepełnosprawnych , ponadto wyposażenie szkół w sprzęty i urządzenia wspierające samodzielność uczniów niepełnosprawnych.
12. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacyjnym Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
  - Likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
  - Aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
13. Inicjowanie wolontariatu wśród społeczności lokalnej na rzecz opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
14. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy, w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.
15. Popularyzowanie zdrowego trybu życia ni sposobów zapobiegania chorobom.
16. Wczesne diagnozowanie oraz ograniczanie skutków niepełnosprawności.
17. Wspieranie rodzin osób niepełnosprawnych, umożliwiające swobodne i niezależne funkcjonowanie w środowisku społecznym, zapewnienie pełnej opieki osobom niepełnosprawnym z umożliwieniem pozostawienia ich w środowisku rodzinnym.
18. Ochrona bezpieczeństwa socjalnego osób niepełnosprawnych i seniorów.

19. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo – leczniczych lub domach pomocy społecznej.

Osoby niepełnosprawne w dążeniu do osiągnięcia własnych życiowych celów i warunków życia porównywalnych do tych, które osiągają osoby zdrowe, potrzebują znacznego wsparcia ze strony społeczeństwa. Za wiele obszarów rzutujących na jakość życia tych osób odpowiadają władze lokalne.

Budzenie świadomości lokalnej na temat konieczności integracji społecznej to proces długotrwały, który powinien zacząć się wraz z procesem edukacji człowieka, pozwalając na postrzeganie osób niepełnosprawnych, chorych i starszych jako pełnoprawnych partnerów życia publicznego.

Realizację w/w celów należy rozpocząć równocześnie poprzez kampanię społeczną dotyczącą problemów osób niepełnosprawnych oraz działania zmierzające do likwidacji barier architektonicznych.

Specjalny punkt ciężkości powinien być położony na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych i tworzenie dla nich miejsc pracy zarówno w organizacjach publicznych jak i prywatnych. Niezbędne w tym celu jest podejmowanie aktywnych zabiegów o pozyskiwanie funduszy z różnych źródeł programowych (zarówno rządowych jak i pozarządowych).

Czas realizacji działań:

Realizacja strategii, tj. lata 2016 - 2020.

Organizatorzy:

Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

**CEL STRATEGICZNY 4. PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM UZALEŻNIEŃ ORAZ
ZJAWISKU PRZEMOCY ZE SZCZEGÓLNYM NIEUWZGLĘDNIENIEM DZIECI
I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ**

Programy adresowane do osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem powinny obejmować programy pomocy specjalistycznej, ukierunkowane na niwelowanie bezpośrednich skutków działania substancji psychoaktywnych na osobę, jej najbliższych i krewnych oraz wspierające proces wychodzenia z uzależnienia. Ważnym elementem programowym jest profilaktyka, w tym także cykliczne diagnozowanie skali problemów uzależnień wśród społeczności lokalnej. W dążeniu do realizacji w/w programu należy uwzględnić następujące działania: poradnictwo w zakresie leczenia; udzielanie pomocy medycznej (detoksykacja) oraz pomocy psychologiczno- terapeutycznej, w procesie motywowania do podjęcia leczenia, w trakcie terapii uzależnienia, jak też po jej zakończeniu- poprzez wzmacnianie efektów leczenia (tworzenie grup wsparcia):

- informowanie o mechanizmach i konsekwencjach uzależnień,
- diagnozowanie grup ryzyka,
- opracowanie i wdrożenie programu działań z grupami ryzyka,
- tworzenie i realizacja programów edukacyjnych promujących zdrowy styl życia.

Wytyczne dla działań przeciwdziałających problemom uzależnień wśród dzieci i młodzieży

Zmiana postaw młodych ludzi oraz negatywnych wpływów otoczenia, będących przyczyną patologicznych zachowań powinny być dokonywane poprzez wprowadzanie na szeroką skalę działań profilaktycznych. Zmiany te, aby były skuteczne, muszą swym zasięgiem objąć wszystkie elementy otoczenia młodych ludzi, tj. rodzinę, grupę rówieśniczą, szkołę oraz społeczność lokalną (programy całościowe). Ponadto wszelkie działania,

podejmowane w kierunku zapobiegania uzależnieniom, powinny łącznie przewidywać trzy rodzaje przedsięwzięć programowych: programy edukacyjno - informacyjne, programy rozwojowo- alternatywne; programy kompensacyjno- wzmacniające.

Wybiórcze podejście do problemu bez zrozumienia i uwzględnienia wspierających się nawzajem wszystkich trzech bloków programowych, znacznie obniża skuteczność działań profilaktycznych.

Programy edukacyjno- informacyjne. Celem przewodnim powyższych programów powinno być dostarczenie dzieciom, rodzicom oraz nauczycielom gruntownej wiedzy na temat alkoholu i narkotyków oraz niebezpieczeństwach jakie ze sobą niosą. Programy edukacyjne kierowane do rodziców i nauczycieli powinny przewidywać nauczanie sposobów, jakimi mogą oni zwiększyć swój wpływ i siłę oddziaływania na dzieci.

Programy rozwojowo- alternatywne. W opinii młodzieży, alkohol i narkotyki są niejednokrotnie jedynym atrakcyjnym sposobem organizowania sobie czasu wolnego. Przekonanie to wynika z braku atrakcyjnych ofert kulturalnych kierwanych do dzieci i nastolatków. W tej sytuacji, podejmowanie działań wyłącznie w obrębie pierwszego bloku programowego nie przyniesie pożądanych zmian, ponieważ środki te nie będą w stanie konkurować z rzeczywistością nastolatka. Dlatego też istnieje głęboka potrzeba zaoferowania szerokiego wachlarza programów rozwojowych, które staną się „alternatywą dla narkotyków” i w tym samym stworzą szansę atrakcyjnego sposobu spędzania czasu wolnego oraz warunki rozwijania własnych zainteresowań.

Programy kompensacyjno- wzmacniające. Celem działań realizowanych w ramach programów kompensacyjno- wzmacniających powinno być budowanie poczucia własnej wartości, wyrabianie odporności na stres, nauczenie prawidłowej komunikacji, nabywanie umiejętności podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów oraz zwiększenie wiedzy o szkodliwym działaniu środków uzależniających.

Dobry program profilaktyczny powinien zatem:

- **angażować** nie tylko grupę rówieśniczą, ale także jej otoczenie, tj. rodziców i nauczycieli;
- **dostarczać informacji** nt. alkoholu, narkotyków i uzależnień zarówno uczniom, ich rodzicom, jak i nauczycielom;

- **mieć interesującą i różnorodną formę**, angażującą i aktywizującą wszystkich uczestników programu;
- **uczyć umiejętności społecznych.**

CEL OPERACYJNY 4.1. PRZECIWDZIAŁANIE I PROFILAKTYKA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

- ✓ tworzenie i realizacja programów profilaktycznych,
- ✓ realizacja programów profilaktycznych w szkołach,
- ✓ wspieranie akcji informacyjnych o skutkach alkoholizmu,
- ✓ wspieranie powstawania grup samopomocowych AA,
- ✓ wspieranie poradnictwa specjalistycznego dla osób wychodzących z alkoholizmu,
- ✓ aktywizacja osób uzależnionych i współuzależnionych do podejmowania leczenia,
- ✓ wspieranie działań dotyczących zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- ✓ wspieranie letniego i zimowego wypoczynku dzieci z rodzin wysokiego ryzyka,
- ✓ sprawowanie kontroli w punktach sprzedaży,
- ✓ powstawanie zespołów interdyscyplinarnych- Interwencji Kryzysowej.

CEL OPERACYJNY 4.2. OGRANICZENIE ZJAWISKA NARKOMANII

- ✓ analiza i monitoring stanu zagrożenia narkomanią w gminie,
- ✓ tworzenie i realizacja programów profilaktycznych,
- ✓ realizacja programów profilaktycznych w szkołach,
- ✓ psychoedukacja rodziców,
- ✓ wspieranie organizacji pozarządowych,
- ✓ aktywizacja osób uzależnionych i współuzależnionych do podejmowania leczenia,
- ✓ powstawanie zespołów interdyscyplinarnych,
- ✓ rozwój poradnictwa specjalistycznego, w tym on-line,
- ✓ szkolenia dla nauczycieli, pracowników pomocy społecznej,
- ✓ wspieranie działań dotyczących zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- ✓ wspieranie letniego i zimowego wypoczynku dzieci z rodzin wysokiego ryzyka.

CEL OPERACYJNY 4.3. DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE ZJAWISKU PRZEMOCY W RODZINIE

- ✓ analiza i monitoring stanu zagrożenia przemocą w rodzinie,
- ✓ tworzenie i realizacja programów profilaktycznych,
- ✓ realizacja programów profilaktycznych w szkołach,
- ✓ psychoedukacja rodziców,
- ✓ powstawanie zespołów interdyscyplinarnych.

CEL OPERACYJNY 4.4. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI KADRY NAUCZYCIELSKIEJ W ZAKRESIE DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

- ✓ szkolenia z socjoterapii,
- ✓ szkolenia z umiejętności komunikacji z uczniami i rodzicami, treningi asertywności, szkolenia z pracy z grupą, konstruktywnego zarządzania konfliktem, roli liderów w grupie,
- ✓ treningi asertywności, szkolenia z elementów pracy z grupą, konstruktywnego zarządzania konfliktem, roli liderów w grupie.

CEL OPERACYJNY 4.5. ROZWÓJ MODELU ZDROWEGO STYLU ŻYCIA WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

- ✓ stworzenie profilu zdrowia mieszkańców gminy,
- ✓ propagowanie zdrowego stylu życia wśród mieszkańców gminy.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Monitorowanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie na terenie gminy.
2. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
3. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami oraz przemocą w rodzinie.
4. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki w zakresie uzależnień oraz agresji i przemocy, w tym przemocy w rodzinie, kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.

5. Podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej w obszarze profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie poprzez szkolenia.

6. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.

7. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie – poprzez organizowanie spotkań i pogadanek z udziałem przedstawicieli służby zdrowia, policji, wspieranie akcji informacyjnych.

8. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia.

9. Zwiększenie skuteczności i dostępności wsparcia, w tym leczenia i terapii, osobom uzależnionym, współuzależnionym i dotkniętym przemocą w rodzinie – możliwość skorzystania z wizyt u psychologa na terenie Ośrodka Pomocy Społecznej oraz z terapii indywidualnej i grupowej AA.

Czas realizacji działań:

Realizacja strategii, tj. lata 2016 - 2020.

Organizatorzy:

Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

CEL STRATEGICZNY 5. ROZWIJANIE WSPÓŁPRACY MIĘDZY ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

CEL OPERACYJNY 5.1. ROZWÓJ PARTNERSTWA I WSPÓŁPRACY

- ✓ stworzenie platformy współpracy dla lokalnych organizacji pozarządowych umożliwiającej wymianę doświadczeń i planowanie wspólnych działań,
- ✓ diagnoza zasobów organizacji pozarządowych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. wzmocnianie lokalnych służb społecznych,
2. wspieranie organizacji należących do sektora pozarządowego przez rozszerzanie z nimi współpracy,
3. systematyczne podnoszenie kompetencji przez kadrę OPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach,
4. zatrudnianie asystentów rodziny,
5. w razie możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie,
6. projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy,

7. zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m in. poprzez korzystanie ze strony internetowej OPS-u,
8. rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym,
9. zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wpieranie inicjatyw społecznych,
10. propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji działań:

Realizacja strategii, tj. lata 2016 - 2020.

Organizatorzy:

Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej i placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

7.MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitoring strategii jest obserwacją realizacji celów strategicznych i realizacji programów operacyjnych wynikających z następnych faz programowania rozwoju.

Monitoring realizacji strategii umożliwia: obserwację stanu zaawansowania projektów rozwojowych, umożliwiającą aktualną identyfikację problemów w ich realizacji; ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację; weryfikację zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków; kontrolę postępu prac związanych z realizacją działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem określającym cele i działania do roku 2020 w zakresie problematyki społecznej, wymagającym okresowej aktualizacji do zmian zachodzących w otoczeniu, jak i w samym społeczeństwie. Przygotowanie projektu dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Gminy kończy pierwszy etap planowania. Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w strategii.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych wymaga corocznej aktualizacji.

Podstawą skutecznego wdrożenia strategii jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno- gospodarczych zachodzących na terenie gminy. Inicjując działania mające na celu osiągnięcia wytyczonych w strategii celów, należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są wyznaczone działania.

Monitoring wybranych bądź wszystkich działań powinien być dokonany zawsze w sytuacji wprowadzania nowych zadań do strategii oraz w każdym przypadku dokonania aktualizacji strategii.

Obliczenia i dane określone miernikami celów operacyjnych przygotowuje o przedstawia Radzie Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tabela 15. do prezentacji realizacji poszczególnych działań strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Pomiechówek.

Tabela 15. Schemat tabeli do prezentacji realizacji poszczególnych działań strategii rozwiązywalna problemów społecznych

Cele operacyjne	Działania	Mierniki/ Wskaźniki	Rok				Źródło informacji
			2017				

Zgodnie z wolą ustawy, wyrażoną w art. 110 ust. 4 Ustawy o Pomocy Społecznej, Ośrodek Pomocy Społecznej koordynuje realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych. W wykonaniu tej funkcji OPS m.in. powinien wyegzekwować każdego roku od realizatorów strategii materiały analityczne oraz dane z monitoringu i ewaluacji programów w celu dokonania oceny stopnia i efektywności ich realizacji przez radnych.

Gwarancją skuteczności realizacji priorytetowych celów poszczególnych programów tworzących gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych jest trwałość i efektywność rozwiązań systemowych zapisanych w ustawie. Pozwolą one bowiem, w istniejących uwarunkowaniach społeczno- gospodarczych gminy Pomiechówek na stopniowe minimalizowanie źródeł wykluczenia społecznego, zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego, a w przyszłości na jego wyeliminowanie tych zagrożeń.

8. UWAGI KOŃCOWE

Rozwiązanie problemów społecznych ma charakter długofalowy, dlatego też wyrażona w Gminnej Strategii Polityki Społecznej konstrukcja celów i zadań przeznaczonych do realizacji jest jak najbardziej celowa i uzasadniona.

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Podstawowym celem monitorowania jest dostarczenie wiarygodnych informacji przydatnych do oceny i ewentualnej modyfikacji podjętych działań, co oznacza, że monitorowanie służy ewaluacji strategii.

Gwarancją skuteczności realizacji priorytetowych celów poszczególnych programów tworzących Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych jest trwałość i efektywność rozwiązań systemowych zapisanych w ustawie, które pozwolą na stopniowe minimalizowanie źródeł wykluczenia społecznego, zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego, a w przyszłości na wyeliminowanie tych zagrożeń.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytycznymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.